

HESTER LUCY STANHOPE (1776-1839)

Infantesa i primera joventut

Hester Stanhope va néixer el 12 de març de 1776 a Chevening (Kent). Pertanyia a l'alta aristocràcia anglesa, era filla de Charles Stanhope, vescomte de Mahon (més tard 3er Lord Stanhope), i de Hester Pitt. Entre ells dos eren cosins, ja que l'àvia paterna de Charles era germana de l'avi patern de Hester. El pare d'ella era William Pitt, comte de Chatham, conegut com a "Pitt el Vell", qui fou l'antic primer ministre britànic entre 1766-1768 sota el regnat de George III i dimití del seu càrrec quan es produí la declaració d'independència de les colònies nord-americanes¹. La seva dona Hester Granville, comtessa de Chatham, la mare de Hester Pitt, era germana de George Grenville, que també va ser primer ministre, entre 1763-1765.

A dalt: Retrats Charles Stanhope i Hester Pitt, pares de Hester.

A baix: Retrats de William Pitt "el vell, Lord Chatham i Hester Granville, comtessa de Chatham, avis materns de Hester.

Hester Stanhope fou educada mitjançant institutius i des de ben aviat sentí atracció per la caça, els cavalls, les aventures i les exploracions i se la considerava amb fort caràcter, molt intel·ligent, alegre, amb sentit de l'humor i també excèntrica, com bona part de la família. El seu pare Charles, per exemple, amb un caràcter molt autoritari, manifestà un profund menyspreu pel rang hereditari i, com a prova tangible de les seves conviccions, s'autodenominava "ciutadà Stanhope" i batejà Chevening com "la Sala de la Democràcia", a la manera francesa post revolucionària. També ordenà esborrar les

insígnies del seu escut d'armes i vengué la vaixela de plata i les tapisseries que el rei d'Espanya havia regalat al seu avi. Segons explicava la seva filla, dormia amb les finestres obertes i "sota el pes d'una dotzena de mantes"; i quan s'aixecava s'estirava a terra i esmorzava té i pa sec. No content amb esborrar les insígnies de l'escut d'armes, va arribar a vendre els carruatges. En una ocasió, el pare li preguntà a Hester perquè caminava amb un parell de xanques i ella li respongué que com havia venut els carruatges li va semblar que aquell era el millor calçat per passar a través del fang. Llavors el pare prometé recuperar els carruatges, "però les insígnies de l'escut d'armes seguiran esborrades".

Charles Stanhope es sentia atret per les ciències de manera obsessiva, fins i tot intentà vendre la finca familiar per dedicar-s'hi plenament. Li agradaven amb preferència les matemàtiques i l'electricitat, era membre de la Royal Society i dedicà una gran part del seus ingressos a experiments de ciència i filosofia i escriure sobre ells: inventà un mètode de subjecció dels edificis que estiguessin en flames, encara que es demostrà impracticable; la primera impremta de ferro i unes lents porten el seu nom, molt útils per examinar materials transparents, cristalls i

---

¹ Thomas Pitt, l'avi de William, fou un polític i comerciant que va fer fortuna a l'Índia en comprar un diamant en brut de 410 quirats (82 grams) per 20.400 lliures. El diamant el va enviar a Anglaterra amagat dins la sabata del seu fill gran i un joier el tallà per aconseguir una gran joia de 141 quirats (28,2 grams). Després de diversos intents per vendre'l, l'acabà comprant Philippe II, el duc d'Orléans, per 135.000 lliures, esdevenint una de les joies de la corona francesa, que actualment es pot contemplar al Museu del Louvre.

fluids. Inventà un monocordi per afinar instruments musicals, suggerí millores en les comportes de les rescloses projectant un canal entre Bristol i el canal de la Mànega; va fer experiments en navegació a vapor i inventà dues màquines de càlcul, una aritmètica amb rodes fixes i una altra de lògica, coneguda com a “demostrador de Stanhope”, el *Logic Demonstrator*, una màquina dissenyada per resoldre problemes en la lògica formal, un dispositiu que marcà el començament d'un nou enfocament per a la solució de problemes lògics mitjançant la mecànica.

Hester Stanhope va tenir dues germanes petites, Griselda i Lucy Rachel. Però poc després d'haver nascut aquesta darrera, la mare morí degut a febres puerperals (20 de juliol de 1780), amb només vint-i-quatre anys, deixant tres filles en edats molt petites. Charles Stanhope només trigà uns mesos en casar-se de nou, ara amb Louisa Grenville, una cosina germana de l'esposa morta. Era la filla única del diplomàtic Henry Grenville, un dels germans de la comtessa de Chatham, la primera sogra de Charles Stanhope. Aquest segon matrimoni tingué tres fills, serien els germanastres de Hester Stanhope: Philip Henry, Charles Banks i James Hamilton. La relació amb germanes i germanastres va ser bona, però no així amb Louisa, la madrastra, que habitualment no estava a casa i passava el temps a la perruqueria, a l'òpera i en festes, i només tornava quan ja era de nit. Fins i tot Lucy, la germana petita de Hester, declarà més tard que dubtava que hagués pogut reconèixer la seva madrastra pel carrer si hagués topat amb ella.

A dalt: Retrat de Griselda Stanhope i caricatura de Lucy Rachel (feta per la seva boda).

A baix: Retrats de Philip Henry Stanhope (seria el 4rt Lord Stanhope) i James Hamilton, germanastres de Hester. No s'ha trobat cap imatge del tercer germanastre, Charles Banks.

Com era habitual a l'època, cap de les noies tingueren una educació formal i es contractaren governantes franceses i suïsses per a fer aquesta tasca. Però segons Hester, el seu principal interès era que es pressionessin de forma simètrica les cintures de les tres noies amb barres de fusta. Ella explicà posteriorment que “odiava profundament aquelles desgraciades, si per elles hagués estat possible m'haurien constret a la mida d'una nena”, era la moda de portar cotilles per fer més estreta la cintura. Hester tenia un menyspreu absolut pels

llibres, sobretot els d'història, ja que considerava que explicaven mentides.

En aquella llar no hi havia felicitat i en quan van poder les filles varen començar a marxar: Lucy es va casar l'any 1796 amb Thomas Taylor i Griselda el 1800 amb John Tekell². Aquell mateix any Hester tingué una discussió molt forta amb el seu pare perquè no volia que el fill gran, Philip Henry, estudiés a la universitat i ella el va ajudar a marxar de casa. Això comportà que la llar paterna quedés tancada per a ella i hagués de marxar a viure amb la seva àvia materna, la Comtessa de Chatham, a la casa de camp de Burton Pynsent (Somerset). Poc després, Hester viatjà amb el matrimoni Egerton pel continent europeu i visità Itàlia (Florència, Torí, Nàpols, Livorno, Venècia) i Alemanya (Tönningen, Stuttgart, Lübek, Hanover). Però en tornar a casa ràpidament, les guerres napoleòniques s'havien reiniciat, es trobà que l'àvia havia mort (abril de

² Griselda no tingué fills i en canvi Lucy en tingué set, i igual que la seva mare morí de febres puerperals, als 34 anys (1814). Lucy havia fugit de casa amb setze anys per casar-se amb Thomas Taylor, un cirurgià, i el pare, Lord Stanhope, mai no li perdonà. L'oncle William Pitt els ajudà nomenant Thomas com a controlador general de duanes.

1803) i la casa de Burton Pynsent havia passat a ser propietat del seu oncle més gran, John Pitt, 2n Comte de Chatham, germà de la seva mare.

Possible retrat de Hester Stanhope amb 17 o 18 anys. Autor desconegut (ca. 1800).

Uns pocs anys abans, el 1795, va tenir lloc un fet que Hester recordà tota la vida de manera recurrent. El famós visionari Richard Brothers havia estat empresonat aquell any a Newgate i suplicà veure Hester, i ella accedí, tenia coneixement de les seves profecies. Llavors li digué que algun dia aniria a Jerusalem i conduiria de nou el poble escollit. Que a la seva arribada a Terra Santa es produirien grans canvis al món i que ella passaria set anys al desert. Hester sempre recordava aquesta predicció i n'hauria parlat sovint, encara que fent broma i permetent els seus amics de burlar-se'n, tot i que més tard la profecia prengué consistència en el seu imaginari³.

Residència amb William Pitt

Hester no podia tornar a la casa paterna i llavors un altre oncle, William Pitt, conegut com a “Pitt el Jove”, a qui adorava i era el germà preferit de la seva mare, la convidà a residir amb ell de forma permanent i presidir la seva llar al castell de Walmer, prop de Canterbury (Kent). Ella acceptà immediatament l'oferta i allà visqué l'època més feliç de la seva vida. William Pitt havia estat primer ministre igual que el seu pare, en aquest cas el més jove de Gran Bretanya, amb només vint-i-quatre anys (1783-1801), també sota el regnat de George III. Després hi hauria una segona etapa com a primer ministre, entre maig de 1804 i gener de 1806, que seria la viscuda per Hester. La relació amb el seu oncle va ser molt estreta, ell era solter⁴ i ella li professava una gran admiració, treballava com la seva secretària privada, era el confident més preuat i també es dedicà a la millora dels jardins del castell, molt malmesos fins el moment. Hester es relacionava amb nombrosos personatges de rellevància, alguns dels quals va menystenir en diverses ocasions, ja que podia ser extremadament sarcàstica i la seva sàtira era sovint terrible. Qui la va conèixer la descrigué “amb una pell tan increïblement blanca que quan es posava un collar de perles aquestes no es notaven. Era prima i molt alta, 1,85 metres, i li donava tot igual, feia el que li donava la gana”.

³ Brothers, nascut a Terranova l'any 1757, va ser un antic militar de la marina britànica que a partir de 1791 començà a desenvolupar la idea que tenia una missió divina especial: havia escoltat la veu d'un àngel que li proclamà la caiguda de la gran Babilònia, de fet era Londres, i que esperava la vinguda d'una dama celestial que baixaria dels núvols portant diners, amor i felicitat. Fins i tot, l'any següent declarà que s'havia convertit en curandero i que podia retornar la vista als cecs.

El 1793, Brothers es declarà apòstol d'una nova religió i cregué que tenia un paper especial en la reunificació dels jueus a Palestina, sobre tot pels que estaven amagats a Gran Bretanya. Brothers es proclamà “príncep dels hebreus”, descendent de la Casa de David i nebot del Totpoderós, governaria Israel fins el retorn de Jesucrist i ho aconseguiria amb l'ajut d'una vareta màgica que feia miracles, com la de Moisès. Brothers tingué molts seguidors però l'any 1795 fou empresonat, acusat de traïció per profetitzar la mort del rei i el fi de la monarquia. Brothers havia predit la mort violenta del rei francès Louis XVI, com així succeí, però en un nou moment d'inspiració, declarà que el 17 de novembre d'aquell mateix any es revelaria com a príncep dels hebreus i governant del món. Tanmateix, la data passà sense cap novetat i els seus seguidors l'abandonaren desil·lusionats i avergonyits. Brothers sortí de l'asil on vivia l'any 1806 i visqué en solitud a casa seva fins que morí el 1824, passant el temps dissenyant les banderes, els uniformes i els palaus del que hauria de ser la “Nova Jerusalem”.

⁴ És probable que William Pitt tingués tendències homosexuals, encara que se'l considera simplement com asexual.

L'almirall Sir William Sydney Smith fou molt entusiasta amb ella i descriví així la seva recepció en societat a la mansió de Pitt:

Va entrar al saló amb una falda pàl·lida, excitant la nostra admiració per la seva figura magnífica i majestuosa. Les roses i els nenúfars es barrejaven a la cara i el seu somriure inefable difonia la felicitat al seu entorn.

Fins i tot el rei George III digué a Pitt que

no teniu raó en sentir-vos orgullós per ser ministre, ja que n'hi ha hagut molts abans i en vindran molts més després. Però teniu motius per sentir-vos orgullós de la vostra neboda, Lady Hester, que uneix tot allò que és gran i bo en un home o una dona.

I no obstant això, Smith digué que

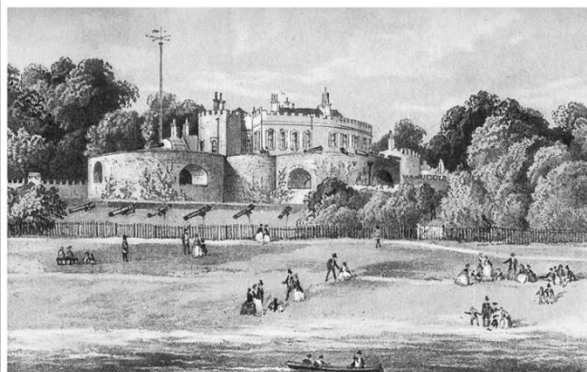
aquesta senyora, que unia en la seva pròpia persona tot allò que és fantàstic i bo en l'home o la dona, era segons la seva pròpia cànvida confessió una mímica entremaliada, tan ferotge i orgullosa com el dimoni.

En una ocasió, el seu oncle William li digué que “seria inútil intentar ocultar-te cap cosa; perquè si volguessis enganyar el dimoni, tu ho aconseguiries”. Ella li respongué alegrement que “això és ben cert”. La confiança en la seva neboda era tan gran que un dia li confessà que

compto amb infinitat de bons diplomàtics, però cap d'ells és militar; i tinc multitud de bons oficials, però ni un d'ells valdria un penic en el govern. Si fossis un home, t'enviaria al continent amb seixanta mil homes i et donaria carta blanca. Segur que no fallaria cap dels meus plans.

Hester aprengué tot el que aprèn un home d'estat: infidelitats, ingràtituds, traïcions, compres, vendes, suborns, conversions, retorns, simulacions i pactes secrets, “el que pot pesar un patriota i el que pot valer un home de cor”; estudià seriosament la falsificació de signatures: “per imitar-les bé no s'han de fer els traços de les lletres lentament, la qual cosa fa tremolar la ma; cal anar de pressa i de valent”. Sobre el matrimoni, malgrat saber-se un gran partit, sembla qui hi hauria pensat poc, tot i que “havia homes que s'haurien cremat o ofegat per mi”. Ella havia decidit “ser la dona d'algú que no fos menys intel·ligent que jo mateixa”, i en sentir Pitt aquesta proposta, li digué que “llavors no et casaràs mai, aquest home no existeix”. Hi ha diversitat d'opinions sobre la bellesa de Hester, alguns la trobaven bonica, atractiva i fins i tot “divina”; altres en canvi, poc o gens agraciada. El cert és que tenia una figura que imposava,

alta, prima, un aire molt senyorial, la pell enlluernadora, els ulls blaus brillants, la cara allargada, animada i sovint il·luminada per la seva intel·ligència i el nas punxegut, típic dels Pitt.

William Pitt “el Jove” i el castell de Walmer

De tota manera, sembla ser que Hester va tenir algun tipus de relació sentimental amb l'aristòcrata i polític Granville Leveson-Gower, almenys n'estava enamorada. Ell era considerat un home guapo i atractiu i les dones se'l disputaven. Durant disset anys havia estat l'amant de Henrietta Ponsonby, comtessa de Bessborough, que descontenta amb el seu matrimoni havia tingut nombrosos amants, el més durador Granville, amb qui tingué dos fills il·legítims. Estava clar que Granville no voldria casar-se amb Hester i el que més l'interessava era la seva connexió amb el primer ministre Pitt. L'any 1804, Granville fou enviat com ambaixador a Rússia i aquí acabà el contacte amb Hester. Es va arribar a dir que ella intentà suïcidar-se amb verí i que havia tingut un fill amb Granville, o potser amb el seu propi oncle William i que la història amb Granville només pretenia ser una tapadora. Hester es recuperà d'aquella gran decepció i poc després fou anunciat l'enllaç entre ella i William Noel-Hill, 3er baró de Berwick, encara que ràpidament seria desfet i no tindria cap conseqüència.

La situació privilegiada de Hester finalitzà amb la mort del seu oncle el 23 de gener de 1806, només un mes i mig després de la gran victòria de Napoleó a Austerlitz. Pitt morí amb només quaranta-set anys degut a una insuficiència hepàtica i complicacions d'una úlcera gastroduodenal de l'estomac o duodè. La seva salut havia estat sempre delicada i a més la ingesta d'alcohol, preferentment vi d'Oporto, era abusiva, en principi amb el fi de millorar les seves digestions. Poc abans de morir, Hester entrà a l'habitació i li donà un petó. En sortir, William es dirigí al seu nebot James (el germanastre de Hester), que no abandonà l'habitació en els darrers dos dies de vida de William, i li digué : "Estimada ànima, sé que m'estima!" i preguntà on estava Hester i si ja havia marxat.

Amb la mort del seu oncle desaparegué de cop l'escenari en que ella havia brillat durant tot aquell temps. Les multituds de cortesans que rebien orgullosos els seus somriures quan tenia a bé concedir-los, van fer el descobriment sobtat que la deliciosa brusquedat del seu discurs, l'encantadora franquesa que tant havien admirat, era en realitat una impertinència insuportable. El seu menyspreu pel convencionalisme que en principi semblava indicar un gran geni original, al cap i a la fi era la "simple i vulgar grolleria d'una noia contra les decències d'una societat polida".

Hester va haver de conformar-se amb una pensió de 1.200 lliures atorgada pel govern britànic i signada pel propi rei a petició expressa del seu oncle William com a última voluntat expressada al bisbe de Lincoln⁵. Segons ella, era una quantitat molt insuficient per a mantenir el seu estil de vida i quedà amb l'orgull ferit per la pèrdua de privilegis. En un primer moment es traslladà amb els dos germanastres més petits a una casa a Montague Square, a Londres, però pocs la varen visitar, es sentí com una princesa destronada. Hester es quedà sola quan James i Charles marxaren a servir a l'exèrcit i poc després, a mitjans de gener de 1809, es produí un fet doblement tràgic. Els seus dos germanastres servien a les ordres del general John Moore, Comandant en Cap de l'Armada britànica a Portugal, amb qui Hester mantenia una relació afectiva però no sembla que hagués arribat a amorosa.

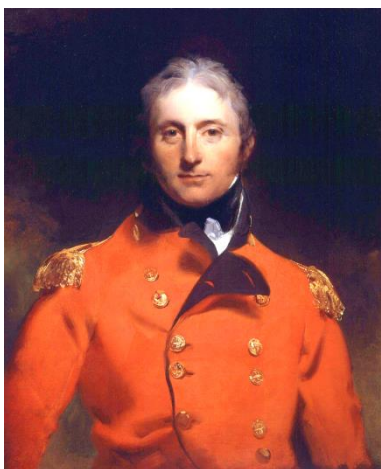
En el context de les guerres napoleòniques, Moore havia establert una posició defensiva als turons de les afores de La Corunya, tot esperant embarcar l'exèrcit per fugir dels francesos. Però en la coneguda com a batalla d'Elviña (16 de gener), Moore resultà ferit mortalment al pit i a l'espatlla per una bala de canó, que a més li va trencar les costelles i el braç esquerre. Tanmateix, es mantingué conscient durant unes hores fins assegurar-se que s'havia obtingut la victòria. Va comentar al seu antic amic, el coronel Paul Anderson, que "ja sabeu que sempre hauria volgut morir així, espero que la gent d'Escòcia estigui satisfeta i que el meu país em faci justícia". Moore demanà Anderson que parlés amb els seus amics i la seva mare, però es mostrà massa emocionat per continuar la conversa i canvià de tema. Va preguntar si el seu personal estava segur i estalvi i digué el lloc on es podien localitzar les seves últimes voluntats. Fent una ullada al voltant de l'habitació es dirigí a James Stanhope, el seu ajudant de camp, i li digué:

---

⁵ Al canvi d'avui, aquestes 1.200 lliures podrien convertir-se en prop de 90.000 euros. Les seves dues germanes percebrien cadascuna 600 lliures anuals, la meitat que Hester. El seu oncle William Pitt va morir deixant uns deutes de 40.000 lliures que varen ser assumides pel Parlament britànic.

“Doni-li records a la seva germana, Stanhope”. Després va guardar silenci i morí al cap d’uns instants. La mort de John Moore, amb quaranta-set anys, va ser un cop fort per a Hester, que ja en tenia trenta-dos, i es sap que ella conservà fins la mort un guant ensangonat de Moore. Aquell mateix dia, a la mateixa batalla, també morí el seu germanastre Charles Banks, d’un tret al cor.

Moore fou enterrat embolicat en un mantell militar junt a les muralles de la ciutat. Quan aquesta va ser presa poc després pels francesos, el Mariscal Nicolas Jean-de-Dieu Soult ordenà que es construís un monument sobre la seva tomba, on es va gravar la següent inscripció: “*Hic cecidit Johannes Moore, dux exercitus anglicae in pugna januari XVI 1809 contra gallos a duce dalmatiae ductos*”⁶. Més tard, i per desig del Marquès de La Romana, les restes del general varen ser traslladades al lloc que avui ocupen, el jardí de San Carlos de La Corunya. Foren dipositades en un sobri monument, inicialment un simple sòcol que l’any 1824 prengué una forma més complexa per iniciativa del cònsol britànic. Finalment, l’any 1839 va ser embellit el conjunt amb un sobri cadafal, tal com es coneix actualment⁷.

Retrat del General Sir John Moore.

Hester decidí anar a passar l’estiu a Gal·les, a la casa rural de Glen Irfon a Builth, al nord de Swansea, necessitava tranquil·litat i solitud, buscava pau i consol. Però aquest escenari no s’ajustava al seu caràcter i la seva salut general tampoc millorà gaire. Per tant, ja fos per mitigar els dolors patits o deprimida pels privilegis perduts, quan el seu germanastre James la visità i li digué que havia de reincorporar-se al servei militar a Espanya, ella decidí acompanyar-lo i després continuar viatge. Sense ser massa rica ni massa independent, Hester inicià aquell recorregut amb un grup reduït, compost pel seu germà James i un amic, Robert Nassau Sutton, la seva assistenta gal·lesa Elizabeth Williams, un altre criat i Charles Lewis Meryon, el seu metge particular⁸.

Viatge a l’Orient Mitjà

Aquell grup viatjà plegat a bord de la fragata anglesa Jason que custodiava un comboi en direcció a Gibraltar, un viatge complicat que durà un mes i en el qual patiren tempestes i estigueren a punt de naufragar davant la costa gaditana. A Gibraltar es varen trobar amb Howe Peter Brown, 2n marquès de Sligo i amb el seu amic d’origen escocès Michael Bruce. En aquest moment, James Stanhope es dirigí a Cadis de nou amb l’exèrcit i Robert Sutton a Menorca per negocis. Hester tenia intenció d’anar a Sicília, però la guerra hi estava present i decidí canviar-

---

⁶ “Aquí caigué John Moore, general en cap de l’exèrcit anglès, a la batalla del 16 de gener de 1809 contra els francesos dirigits pel Duc de Dalmàcia”.

⁷ La història no acabaria aquí ja que existeix una llegenda al voltant de John Moore i Hester Stanhope, que fou explicada l’any 1860 per l’historiador gallec Manuel Murguía: el mati del 16 de gener de 1841, quan feia trenta-un anys de la mort de Moore, una dona alta, d’uns cinquanta anys i aspecte estranger, es dirigí a la tomba de Sir John al jardí de San Carlos i romangué allà, al peu del sepulcre, entre sanglots, per després allunyar-se sola, “trista com una ànima lliurada a melancòlics records”. Des de llavors, tots els dies 16 de gener acudia al mateix lloc, fins que ja vella, es presentà per acomiadar-se tot exclamant: “Adéu per darrer cop”. Al dia següent morí aquesta dona en el mateix lloc de la mateixa casa on havia mort Moore l’any 1809. Murguía, que anomena Fanny a aquesta misteriosa visitant, la identifica amb la neboda de Pitt, encara que no seria possible ja que Hester Stanhope havia mort molt abans.

⁸ Meryon, nascut a Rye (Sussex) l’any 1783 i d’origen hugonot, estudià al St John’s College d’Oxford i després medicina a l’hospital de St. Thomas de Londres. Fou recomanat a Hester pel cirurgià Henry Cline, professor del Royal College of Surgeons, que tenia un fill amic de Meryon.

ho per Malta, on arribà el mes de maig, acceptant la proposta de Bruce d'acompanyar-la oferint-li els seus serveis, viatjar per aquells indrets podia ser perillós. Malgrat que Bruce era dotze anys més jove que Hester, tots dos es sentiren ràpidament atrets i es convertiren en amants, fet que no varen amagar gens⁹.

Hobhouse, amic de Sligo, també va estar a Malta entre el 27 de juliol i el 5 d'agost de 1810 i conegué Hester, que no va ser del seu gust: "És una dona vulgar i violenta, una senyora masculina que diu que viuria de la mateixa manera amb cavalls que amb dones".

Retrat dubtós de Hester Stanhope a Malta. Autor desconegut.

Hester i Michael escriviren al pare de Bruce anunciant amb orgull la seva vinculació sentimental¹⁰. Llavors tot el grup marxà a Grècia, però amb un canvi: l'assistenta Elizabeth Williams es quedà a Malta amb una germana casada i fou substituïda per una criada anglesa, Anne Fry. Arribaren a l'illa de Zacint el 8 d'agost i després es dirigiren a Patràs, Corint i Atenes, on es trobaren de nou amb Sligo i també amb un jove Byron de vint-i-dos anys, a qui tampoc va agradar Hester: “

Conec massa poc aquesta dama com per formar-me una opinió decisiva sobre ella, però no he trobat res que difereixi de les “qüestions femenines”, excepte una gran despreocupació per acceptar idees tant en la seva conversació com en el seu comportament. De tota manera, és una dona amb esperit fort, quina cosa més perillosa¹¹.

Per la seva part, Hester tampoc va tenir una bona opinió de Byron:

Era un personatge estrany, generós per un motiu i avariciós per un altre. En una ocasió el varen distreure i no deixà que ningú li parlés i en una altre es mostrà rialler amb tothom. A Atenes només vaig veure en ell un home ben educat, com n'hi havia molts altres. Respecte a la seva poesia, és molt fàcil escriure versos com si fossin pensaments, qui sap on els va aconseguir? Molts extreuen les seves idees de llibres antics dels quals ningú no en sap res.

⁹ Michael Bruce nasqué a Bombai l'any 1787, era fill de Patrick Crawford Bruce, un comerciant de l'Índia Oriental i ric banquer que tornà a Londres el 1792. Michael estudià a Eton i al St. John's College de Cambridge, molt proper al Jesus College on estudiaven el poeta George Gordon (el conegut Lord Byron), John Cam Hobhouse, 1er Baró de Broughton i Lord Sligo, amb qui coincidiria més tard. Amb el estudis inacabats, Bruce emprengué una llarga gira, primer el nord d'Europa i després Espanya, on s'uní a l'exèrcit de John Moore. D'allà, Bruce anà a Palerm i després a Gibraltar, on trobà “una massa de corrupció moral i política”. En les cartes que envià al pare mostrava la seva decepció en les potències dominades pels britànics, que donaven suport a governs cruels i corruptes.

¹⁰ Michael escrigué al seu pare dient-li que “he tingut el plaer de conèixer Lady Hester Stanhope. Trobo que és més agradable, més intel·ligent i millor informada que els amics amb els que he estat viatjant. És una dona extraordinària que ha heretat els dons i les qualitats del seu il·lustre avi. He decidit, per tant, abandonar els meus amics i ajuntar-me al seu grup, que està compost pel doctor Meryon, una dama de companyia i alguns servents”.

¹¹ En canvi, Sligo tenia una opinió molt diferent sobre Hester. El 24 de desembre de 1810 escrigué al seu amic George Caldwell del Jesus College: “Us asseguro que he guanyat molt en el coneixement del món des que he estat fora, però més particularment en els darrers quatre mesos, gràcies a la companyia amb Lady Hester Stanhope, que com sabeu era la companyia i neboda del primer ministre Pitt. És, sense excepció, la primera dona del món i crec que molts pocs homes la igualen en talent, força i rectitud de judici. Us asseguro que ella i Bruce fan un duo força inseparable i es requereix un gran esforç per sortir d'aquesta societat tan deliciosa”.

Un mes més tard, el grup de Hester anà a Constantinoble, on arribaren el 14 d'octubre, després de patir noves tempestes al mar. Patrick Bruce respongué les cartes dels dos amants agraint a Hester la seva candor i confessant que sempre havia pensat que quan un jove amb talent s'anava obrint camí pel món, “pot obtenir el màxim benefici i millores amb el consell i l'amistosa comunicació d'una ment femenina ben informada”. Estava clar que el pare de Bruce volia que el fill arribés al Parlament i tenia l'esperança que Hester, amb les seves connexions, ho fes possible. Ella respongué al pare, referint-se al fill, que

el seu esperit elevat, les seves qualitats que son del tipus d'un home d'estat, el seus talents, per no dir res de la seva magnífica persona, no son un objecte d'indiferència. Conèixer-lo és estimar-lo i admirar-lo i jo tinc per ell els dos sentiments.

Hester afegia que el seu fill hauria pogut caure en mans d'una dona sense escrúpols que l'hagués esclavitzat, però amb ell no hi havia res a témer: “L'afecte que sento pel seu fill em porta a considerar que per a ell és una avenç i un avantatge des de tots els punts de vista”. De tota manera, ella era conscient que la relació no podria acabar en matrimoni, Bruce havia de progressar en altres àmbits: “Malgrat que estimo el vostre fill amb bogeria, ja preveig que algun dia em caldrà abandonar-lo a la dona que, molt feliç, serà digne d'ell”.

Hester va viure a Constantinoble durant deu mesos en completa felicitat, la comunitat europea la rebé amb els braços oberts i assistí a balls i recepcions amb personatges influents; visità harems, begué cafè i fumà en pipa. William Russell, en la seva obra *Eccentric Personages* (1866), explicà que Hester havia deixat una voluminosa correspondència, la temàtica de la qual era “principalment la glorificació de Napoleó Bonaparte i d'ella mateixa”. De fet, la seva intenció era entrevistar-se amb el propi Napoleó i obtenir informació valuosa per als britànics.

El doctor Meryon escrigué en una carta a la seva família:

Hauries d'haver escoltat Hester explicar-ho, com he fet jo, per creure que pugui concebre aquest projecte: intenta mantenir amistat amb l'ambaixador francès a Constantinoble i obtenir un passaport per viatjar a França. Un cop allà espera caure en gràcia a Bonaparte i estudiar el seu caràcter per després dirigir-se a Anglaterra i tramatar plans que el puguin detenir.

Retrat del Doctor Charles Lewis Meryon.

Això no ho podia permetre la diplomàcia britànica i quan George Canning, l'ambaixador a Constantinoble, s'assabentà de l'entrevista secreta de Hester amb l'encarregat de negocis francès, Latour-Maubourg, li recriminà el seu comportament tot i que ella no ho acceptà i es queixà als seus contactes sobre aquell tracte. Hester marxà dos mesos a la ciutat de Bursa, als peus del mont Olimp, que considerà un paradís, i en saber que no obtindria el passaport francès degut a les pressions de Canning, el 23 d'octubre de 1811, acompanyada per Bruce i tretze persones més, marxaren de Constantinoble

en direcció Egipte.

El 23 de novembre, el vaixell anglès en el que navegaven patí una tempesta i xocà contra un escull prop de l'illa de Rodos, en el golf de Macri. Es produí una fuita i les bombes no varen funcionar. Bruce escrigué al seu pare dient que “és més que probable que ja hagueu sentit a parlar dels nostres gran perills tant per mar com per terra i de la nostra redempció amb la història dels nostres viatges”. La rica parella va deixar tota la seva roba enrere, però els mariners la varen oblidar i només agafaren en el petit bot altres coses que poguessin transportar. Hester explicà que Bruce “surava sobre el mar amb un parell de pantalons sense capa curta ni mitges” i inclús varen estar a punt de morir ja que quedaren sols sobre unes roques sense aliment ni abrís durant trenta hores, quan varen ser rescatats per uns mariners de Marmaris i portats a l'illa de

Rodes, on es refugiaren en un primer moment en un molí de vent infestat per rates. En aquell naufragi Hester es quedà sense els seus tresors, fonamentalment les seves joies, efectes personals i tota la roba. Es calcula que varen perdre entre dos mil i tres mil lliures de les seves pertinences, però Patrick Bruce els reemborsà els diners perduts. Per la seva part, el doctor Meryon perdé els seus llibres i el diari del viatge.

Naufragi de Rodes (il·lustració que apareix en el frontispici de l'obra de Charles Meryon, *Travels of Lady Stanhope*, vol. I).

A partir d'aquest moment Hester ja vestiria roba turca masculina i mai més la deixaria d'utilitzar, la trobà especialment còmoda i molt convenient:

Una camisa de cotó i seda; després un abric de seda i cotó ratllat i per

sobre un altra amb mànigues i encara una jaqueta curta sense mànigues, ben treballada i acolorida; uns pantalons amples i botes turques, una bandolera per subjectar les pistoles; un ganivet i una mena d'espasa curta, un cinturó de cuir que passa per sobre de l'espatlla amb saquets per la pólvora, i un turbant de caixmir de colors diversos, posat de manera particular i amb gran quantitat de flors naturals en un dels costats.

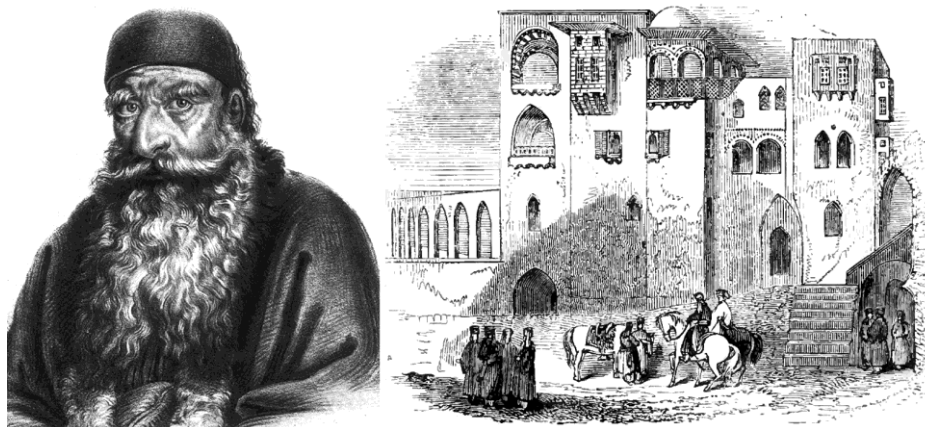
El doctor Meryon va haver de marxar a Esmirna durant cinc setmanes per comprar tot allò que s'havia perdut en el naufragi: roba, medicines, queviures i la resta d'articles que conformaven l'equipatge inicial. Finalment, el grup marxà cap Alexandria a principis de febrer i aquí romangueren molt poc temps, l'indispensable per fer algunes compres. Hester considerà aquella ciutat horrible i bruta i ràpidament viatjaren vers Rosetta (actual Rashid) muntats en ases, entraren en un dels braços del riu Nil i arribaren a El Caire en barca a mitjans de març de 1812. La rebuda fou espectacular, la població no havia vist mai una dona occidental d'aquella categoria i tenien molta curiositat per observar-la. El mateix governador d'Egipte, al servei dels turcs, el paixà Muhàmmad Alí, els envià cinc cavalls de raça àrab per que poguessin desplaçar-se al seu palau d'Ezbekieh. Allà l'obsequià amb tot tipus d'atencions, la convidà a fumar i ella s'hi negà, encara no n'havia après, i regalà a Hester un dels seus millors cavalls. Durant aquest temps, Hester estudià àrab i turc.

Com que varen trobar el riu Nil massa poc profund per a la navegació, el grup preferí tornar a Rosetta i d'allà navegar al mes de maig fins Jaffa. Amb el suport del xeic Abu Gosh, que controlava la ruta del pelegrinatge, van anar camí de Jerusalem, on patiren una plaga de llagostes que gairebé acabà amb les seves provisions. Varen ser requerits per un xeic de la zona, que vivia d'assaltar els pelegrins, a pagar una forta suma de diners en concepte de dret de pas pels seus dominis. Tanmateix, va quedar tan impressionat amb Hester que tot acabà amb el sacrifici d'un corder i l'ofertament d'un esplèndid sopar en el seu honor.

Poc després viatjaren vers el mont Carmel, Haifa, Betlem i Natzaret. Allà es trobaren amb el gran explorador Johann Ludwig Burkhardt, que anava vestit com un captaire i es feia passar pel xeic Ibrahim. Burkhardt ja havia descobert l'antiga ciutat de Petra i es preparava per anar a La Meca com a peregrí. Hester tingué un accident en sortir de Natzaret, ella i el seu cavall varen caure, es lesionà una cama i va haver de tornar al seu allotjament en un convent franciscà i reposar durant una setmana. Finalment, el 30 de maig, després de llogar nous camells i cavalls ja partiren en direcció a Acre, on Bruce aprofità per escriure al seu pare dient-li que havia decidit abandonar tots els pensaments dirigits a la carrera política, la corrupció del govern

anglès l'amoïnava molt. Ell preferia “viure tranquil·lament en el sí d'una família que adoro i complir les funcions d'un fill envers els pares més afectuosos i venerats”.

Des d'Acre marxaren a Sidó, on rebé immediatament una invitació del poderós emir del Líban Baixir Xihab II, el “Príncep de les Muntanyes”, per visitar Dayr al-Qàmar, la capital del país, en territori drus, on s'hi va passar un mes al seu palau¹². El 29 de juliol abandonà Sidó acompanyada per tot allò que l'emir posà a la seva disposició: vint-i-dos camells, vint-i-cinc mules, quatre cavalls i una escorta armada per protegir-la; i en el camí cap a Dayr al-Qàmar passà per Djoun, el lloc on ella després viuria durant vint anys. Els diners de Bruce, és a dir els que li enviava el pare, començaven a esgotar-se, però varen facilitar aquell recorregut, juntament amb la cavalleria que acompanyava Hester i que impressionà tots els àrabs, a qui feia regals o subornava.

Esquerra: Retrat de Baixir Xihab II, emir del Líban (il·lustració que apareix a l'obra de Frank Hamel, *Hester Lucy Stanhope. A New Light on her Life and Love Affairs*). Dreta; Palau de Baixir a Dayr al-Qàmar (il·lustració que apareix al frontispici de l'obra de Meryon, *Travels of Lady Stanhope*, vol. III).

Damasc, Palmira i Latakia

Hester escrigué al païxà de Damasc, Silahdar Süleyman, que havia servit a Istanbul al sultà otomà Selim III, tot demanant-li permís per visitar la ciutat. Això li fou concedit però se li va informar que havia de portar vel, Damasc era un dels llocs més fanàtics de l'imperi turc i l'escàndol de veure una dona vestida d'home seria molt gran, una ofensa insultant. Hester es dirigí a Damasc sense Bruce, no volia que ell fes aquella travessa tan perillosa ja que moltes tribus estaven en guerra i tothom els deia que era un bogeria. Bruce li va fer cas i marxà sol a Alep.

---

¹² Baïxir, nascut l'any 1767, era fill de l'emir Qàssim, que morí quan ell només tenia un any. Vint-anys després seria nomenat emir o governador de l'anomenat Mont Líban, sota sobirania otomana, que comprenia les muntanyes on vivien els drusos, el vall de la Bekaa i Jabal Amil, territori que representa al voltant dels dos terços de l'actual Líban. Degut a l'estat convuls de la regió amb nombroses revoltes, Baïxir reclutà soldats de manera continuada fins aconseguir un exèrcit de 15.000 homes ben entrenats, gairebé el mateix nombre de tots els païxans de Síria junts. Així va poder consolidar el seu poder eliminant els possibles contrincants i ser recolzat per la Gran Porta de Constantinoble.

Malgrat que la religió dels seus antecessors era musulmana sunnita, alguns membre de la família es convertiren al cristianisme i ell nasqué com a maronita catòlic. Tingué tolerància i donà suport a aquesta comunitat i fins i tot el papa Pius VII li agrai la seva generositat. Tanmateix, això li suposà l'enfrontament amb drusos i musulmans, on demostrà que els seus actes no tenien escrúpols, eren oportunistes i cruels.

El doctor Meryon desconfià de Baïxir des del primer moment: “Havia edificat el seu tron sobre sang i havia fet treure els ulls als seus tres nebots tement que poguessin aspirar a desbancar-lo. Regnava com un tirà i un hipòcrita”.

Hester declarà que entraria a Damasc a plena llum del dia i vestida com era habitual, i així ho va fer el dia 1 de setembre. Lluny de ser agredida o insultada, la tractaren amb una deferència extraordinària i la multitud la rebé saludant-la amb el crit de “meleki”, la reina, quan entrà muntada a cavall. Fins i tot s’endinsà en el basar i tothom es posà dempeus, un honor que generalment era concedit només al paixà o al muftí, el jurisconsult de la llei musulmana.

Durant uns mesos Hester romangué a Damasc en el barri cristià rebent tot tipus d’atencions¹³, s’estengué el rumor que malgrat el seu aspecte anglès tenia ascendència otomana i per les seves venes corria sang musulmana; que es tractava d’una princesa que havia arribat per preparar la conquesta de Síria.

Hester visità diversos harems, un lloc sagrat i inviolable per a qualsevol musulmà, i en un d’ells explicava que

l’altra dia, visitant la muller d’un eminent ciutadà turc, em rodejaren en el harem cinquanta dones cobertes amb el seu vel. Després de parlar una llarga estona amb l’amo de la casa ens vàrem adonar ja eren les deu de la nit. En aquella hora cap persona podia ser vista per la ciutat a risc que li tallessin el cap, un decret promulgat pel propi paixà i que es complia uns dos cops per dia. Totes les portes estaven tancades però les varen obrir per a mi sense cap problema.

Afortunadament, Hester es veié lliure de les epidèmies de pesta que amenaçaven la regió en aquells moments i durant una setmana visqué al desert, amb els beduïns de la tribu Hasanah, convidada per un dels seus caps, Muhammad el-Fadel. Vestida amb la seva mateixa indumentària veié els milers de camells que eren portats als oasis per beure aigua i fou informada de les batalles que tenien lloc en aquell desert i de les tribus amb qui s’enfrontaven.

El següent objectiu de Hester era creuar el desert i arribar a l’oasi de Tadmur on es trobava Palmira, poblada per unes 1.500 persones, un viatge extremadament perillós i on molt pocs europeus hi havien pogut entrar, i cap dona blanca. La mítica ciutat de l’antiga reina Zenòbia que s’oposà a l’imperi romà quan Aurelià n’era l’emperador, estava a dos-cents kilòmetres al nord-oest de Damasc, fora de la jurisdicció del paixà, a mans de les tribus beduïnes que es dedicaven al saqueig. Però per ella, les dificultats i els perills només significaven un al·licient i va voler afrontar el gran repte.

El 20 de març de 1813 organitzà una caravana amb cinquanta camells, només vint-i-dos per portar el seu equipatge, els altres per les provisions i els regals. Anava acompanyada pel doctor Meryon, un nodrit seguici de criats i més de setanta beduïns per protegir-la, armats amb llances adornades amb plomes d’estruç, encapçalats per dos fills d’el-Fadel¹⁴. Bruce no acompanyà a Hester, seguia a Alep, però comentà que “si Lady Hester triomfa en aquesta empresa li correspondrà el mèrit de ser la primera dona europea en visitar la cèlebre ciutat. Per altra banda, qui sap si a més és capaç de demostrar que és una nova Zenòbia i està destinada a restaurar el seu antic esplendor?”.

Quan arribaren a Palmira fou rebuda càlidament al llarg del Temple del Sol pels nòmades àrabs que hi vivien i molts altres que s’hi varen apropar, n’eren milers, es diu uns cinquanta mil, que la proclamaren sota l’Arc de Triomf com la “reina blanca de Palmira”, la “reina del desert”. Hester pensà que la profecia que li havia fet Richard Brothers anys abans es començava a complir i afirmà que

manar és ser realment gran. Tenir talent consisteix en parlar raonablement sense necessitat de tenir un llibre entre les mans. Tenir modals és ser capaç d’acomodar els teus costums i gustos als dels demés. El difícil és aconseguir que a un se’l temi i se l’estimi tot a l’hora.

---

¹³ El paixà de Damasc li procurà una gran casa amb fonts i llimoners.

¹⁴ Aquesta nombrosa escorta tingué un preu, 3.000 piastres, unes 150 lliures al canvi.

Hester i l'acompanyament s'estigueren només una setmana a Palmira, les tribus beduïnes estaven enfrontades i era perillós, de manera que ràpidament marxaren al nord, a Hama, on la gent sortí al carrer al seu pas donant-li a crits la benvinguda. L'epidèmia de pesta no era tan severa com sí ho era en una gran part de Síria i el Líban; només a Trípoli ja havien mort set mil persones i a Damasc unes cent mil; a Constantinoble també patien un server contagi i en moriren vint mil.

Esquerra: Hester muntant a cavall (il·lustració que apareix al frontispici de l'obra de Meryon, *Memoirs of the Lady Hester*, vol. I). Dreta: Entrada triomfal a Palmira (il·lustració que apareix al frontispici de l'obra de Meryon, *Travels of Lady Stanhope*, vol. II).

Hester es dirigí poc després a Latakia, a la costa siriana, relativament a prop d'Alep, on s'havia contingut l'epidèmia i amb l'esperança de marxar d'allà el més aviat possible. Havia pensat en Rússia o la Índia, però mai Anglaterra. Es retrobà amb Bruce però la relació s'havia refredat i ell comentà al seu pare que havia estat ella qui havia trencat l'enllaç, encara que els retrets varen ser mutus. Com que el pare de Bruce estava greument malalt i els negocis molt afectats per la guerra contra els francesos, Michael deixà el Líban a l'octubre de 1813 però només arribà a Londres gairebé un any més tard, un viatge tranquil on també es renovaren les seves relacions amoroses, especialment a Constantinoble amb una noia anomenada Théophanie Escalon. Per la seva part, Hester continuà gastant els diners de Bruce i del seu pare i seguí facturant despeses fins l'any 1816¹⁵. De fet, Michael li havia promès que enviaria 1.000 lliures anuals, però això ben aviat es va incomplir¹⁶. Per a Meryon va ser una excel·lent notícia la marxa de Bruce, amb

¹⁵ Tanmateix, per un pagaré a un any de 600 lliures, signat per Crawford Burce, emès pel banc Thomas Coutts & Co (el vuitè banc més antic del món, encara actiu avui en dia), els usurers amb qui tractava Hester només li pagaven 325 lliures.

¹⁶ Al voltant de 1815, Bruce començà a París una altre relació sentimental, ara amb Aglae-Louise Augié, dama de companyia de les emperadrius Joséphine de Beauharnais i Marie-Louise d'Habsbourg-Lorraine, i esposa del Mariscal Michel Ney, duc d'Elchingen, segons Napoleó el "més valent entre tots els valents". Bruce li va escriure que "t'estimo tendrament amb un amor pur i respectuós", però la passió no hauria estat tant intensa com la que sentí per Hester, tot i que en els divuit mesos que seguiren a la seva separació només li escrigué tres cartes, i després cap més.

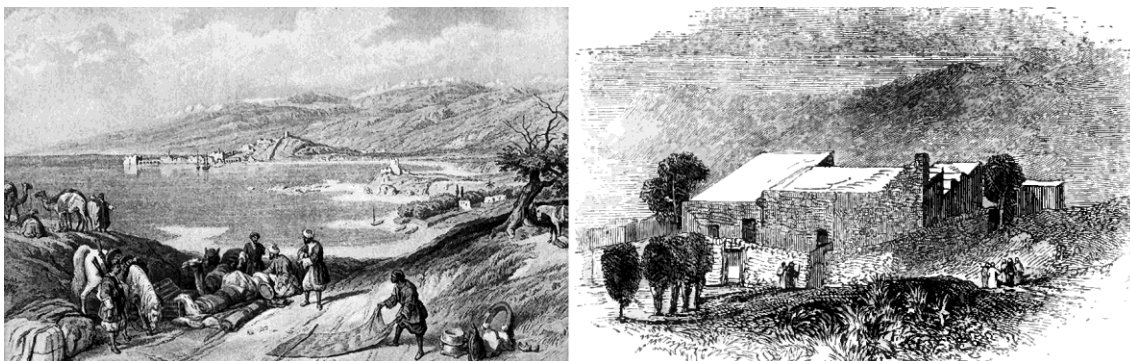
Quan la batalla de Waterloo s'apropava (18 de juny de 1815), Bruce i el seu amic Hobhouse entraren en pànic i intentaren fugir a Suïssa, però els gendarmes els hi ho impediren i varen haver de tornar a Paris, on conegueren la desfeta de les forces de Napoleó. A més, la vida del Mariscal Ney estava en perill, acusat de traïció per desertar de la causa realista i lluitar sense èxit per Napoleó a Waterloo. Malgrat que Bruce va fer campanya a favor de Ney i traduí cartes d'Aglae demanant indulgència pel seu marit, aquest va ser afusellat el 7 de desembre de 1815 i Bruce ja fou considerat sospitós per l'administració borbònica.

qui mai s'havia entès i les discussions eren freqüents. És possible que el doctor estigués enamorat de Hester i la gelosia el dominés, ja que ella mai el correspongué i en ocasions fins i tot el tractà malament.

Mar Elias i Ascaló

Quan Bruce marxà, Hester passà unes setmanes malalta amb febres, igual que Meryon i la criada Anne Fry, greument afectada de disenteria. Però decidí quedar-se a la regió, sobretot quan Sulayman al-Adil, el paixà d'Acre, li cedí un lloc per passar l'hivern a les muntanyes del Líban, on ell era molt respectat, a canvi d'una renda anual de trenta lliures. Mar Elias, en un petit turó amb vistes al mar, al costat de la petita població d'Abra, a uns sis kilòmetres de Sidó, era un antic convent que calia rehabilitar, la residència ocasional del Patriarca dels grecs catòlics i el va posar a disposició de Hester. Però no va ser fins l'any següent quan ella podria prendre'n possessió, quan les obres d'adequació varen ser acabades.

Esquerra: Vista de Sidó (il·lustració que apareix a l'obra de Hamel, *Hester Lucy Stanhope*). Dreta: Convent de Mar Elias (il·lustració que apareix al frontispici de l'obra de Meryon, *Travels of Lady Stanhope*, vol. II).

El 15 de novembre de 1814 estava a punt de traslladar-se des de Latakia quan l'atacà la pesta. El doctor Meryon havia marxat per preparar l'arribada a Mar Elias i durant dotze dies Hester va quedar a cura d'un metge francès i un cirurgià italià. Es va témer seriosament per la seva vida però finalment superà lentament la malaltia i quaranta-vuit dies després ja se li va permetre sortir de casa i a mitjans de febrer es pogué establir a Mar Elias. Varen passar encara uns mesos fins que recuperà la seva vigorosa constitució, però ja semblà una altra dona, callada i en reclusió, evitant en la mesura del possible tot contacte amb el món exterior, la pesta encara es mantenia amb gran virulència a Sidó i pertot el Líban.

Tanmateix, Hester demanà autorització al sultà turc per examinar les ruïnes d'Ascaló, una de les grans ciutats del filisteus a la costa libanesa, a vint kilòmetres al nord de Gaza, amb la intenció de trobar un immens tresor amagat, tres milions de monedes d'or, segons havia llegit en un antic pergamí escrit en italià pel monjo d'un convent franc a Síria. Però davant la impossibilitat de desembarcar en aquell lloc per causa d'una costa molt abrupta, la qüestió es deixà de banda.

A principis de 1817, Michael va tenir una altra aventura amorosa, ara amb la novel·lista i aristòcrata Caroline Ponsonby. Ella era l'esposa de William Lamb, vescomte de Melbourne (seria primer ministre el 1834 i després entre 1835-1841). Entre 1812 i 1813 Caroline havia tingut un idil·li escandalós amb Lord Byron, que ell tallà radicalment, encara que posteriorment s'escrigueren i Caroline ja no el pogué oblidar malgrat tenir igualment nombroses relacions amoroses. Finalment, Michael Bruce es casà l'any 1818 amb Marianne Parker, vídua amb fills de l'Almirall Peter Parker, a qui Byron, cosí seu, havia dedicat dos poemes quan va morir. Bruce es dedicà llavors a l'advocacia i la política i aconseguí entrar al Parlament l'any 1830 per la circumscripció d'Ilchester (Somerset), però acabà oblidat i sense ser "l'home d'estat" a que aspirava. Curiosament, va ser William Vane, duc Cleveland, qui el va ajudar i donar suport en la seva carrera política, el mateix personatge que més tard seria el sogre de Catherine Lucy Wilhelmina Stanhope, la cosina postissa de Hester que escriuria les seves memòries.

La calor insuportable de l'estiu provocà que Hester marxés al juliol a Mishmúshy, un poblet drus en el cim d'una muntanya, on ella reconegué que mai havia estat tant a gust des que deixà Malta. Allà s'hi va estar en una casa cedida per l'emir Baixir durant deu setmanes i a l'octubre inicià un nou recorregut, ara les ruïnes de Baalbek, a sis dies de camí, uns cent vint kilòmetres al nord-oest de Sidó, acompanyada pel seu metge, un dragoman i tretze servents, on patiren una gran turmenta de sorra. Quan Hester tornà a Trípoli, tota la població sortí a veure-la enmig d'una intensa pluja i es guanyà, com a la resta de llocs, la simpatia del seu paixà.

Finalment, el 28 de gener de 1815 tornà a Mar Elias, on es trobà amb la presència d'un zaym, una mena d'arrendatari militar d'alt rang al servei del sultà de Constantinoble. Aquesta figura feia por a la població, ja que les seves missions tenien a veure sovint amb execucions, desamortitzacions i empresonaments. Però no era res d'això: s'havien assabentat dels "tresors" ocults d'Ascaló i li donaven permís per anar-los a buscar. Rebria ajut dels paixàs d'Acre i Damasc i del governador de Síria, li donarien més poder que a qualsevol ambaixador i el mateix zaym es posaria sota la seva direcció.

No es va dir res dels costos que generaria aquella excavació, que necessàriament haurien de ser extraordinaris. Els ingressos de Hester eren amb prou feines suficients per la seva despesa ordinària i el viatge a Palmira ja suposà un cost considerable malgrat viatjar amb ases en lloc de cavalls. Va pensar en enviar la factura d'aquella recerca arqueològica al govern britànic a través de Robert Listen, el seu ambaixador a l'Imperi otomà, ja que "tenen un deute amb mi per haver-me guanyat tanta reputació en favor del bon nom d'Anglaterra. Si es neguen a pagar ho faré tot públic i apareixerà als diaris, perquè jo ho considero el meu dret, no pas un favor". Ella s'havia constituït en una veritable ambaixadora i ordenà Meryon que portés un control estricte de tots els pagaments¹⁷.

A mitjans de febrer de 1815 es dirigí de Mar Elias a Acre, on fou rebuda com una princesa; i d'allà per terra fins Ascaló, en ruïnes des de feia sis cents anys, acompanyada pel governador de Jaffa al servei dels turcs, el cruel Muhammad Abu Nabbut. Hester viatjava en un magnífic palanquí tirat per dues mules que es canviaven cada dues hores, i el seu cavall posat davant seu per si preferia muntar-lo en algun moment. Les excavacions començaren sense més pèrdua de temps i amb molta il·lusió, la gent creia que Hester posseïa un encanteri màgic i li seria revelat el lloc on es trobava el tresor amagat. Però deu dies després, malgrat el bon treball amb un excel·lent mètode i registre, es decidí l'abandonament de les excavacions.

Hester explicà a Lord Henry Bathurst, llavors secretari d'Estat de Guerra i de les Colònies que

a la mesquita on es deia que estava amagat el tresor no hi havia res, només restava una muralla del que havia estat una estructura magnífica: mesquita, temple i església en èpoques diverses. Vàrem excavar durant diversos dies i inclús vàrem trobar un forat subterrani que podia haver contingut els tres milions de peces d'or que esmentava el document, però no hi havia res. En canvi, a divuit metres sota la superfície vàrem trobar una magnífica estàtua sense cap, enorme, que pertanyia als temps dels pagans. Sabent com de valuosa seria aquesta troballa pels viatgers anglesos, vaig ordenar que es trenqués en mil peces, així els malintencionats no podrien dir que veníem a buscar estàtues per als meus paisans sinó únicament tresors per a la Sublim Porta.

Es tractava d'una estàtua grecoromana de marbre d'uns dos metres d'alçada, sense cap, que va ser trencada i llançada al mar, no volia ser acusada de contrabandista d'antiguitats al servei dels europeus. Hester no va trobar el tresor buscat, però en canvi es convertí en la primera exploradora moderna que feia una excavació arqueològica a Terra Santa.

---

¹⁷ Es va arribar a especular que Hester hauria estat una espia al servei del govern britànic.

Dibuix de l'estàtua trobada a Ascaló (il·lustració que apareix a l'obra de Meryon, *Travels of Lady Stanhope*, vol. II).

Poc després de tornar a Mar Elias, Hester sabé dels problemes que tingué Michael Bruce amb les autoritats franceses en el cas del comte de Lavallette. A finals de 1815 es produí un fet que donà gran fama a Bruce, el seu antic amant: el comte Antoine Marie Chamans Lavallette, militar i diplomàtic, antic responsable del servei postal francès, havia estat arrestat el juliol de 1815 acusat de conspiració i usurpació de funcions, essent condemnat a mort el 21 de novembre del mateix any. Tanmateix, el 20 de desembre, la nit abans de la seva execució, aprofità una visita de l'esposa i de la filla per evadir-se disfressat amb la roba de la seva dona, quedant ella dins la cel·la. Amagat a París durant uns dies, el 8 de gener abandonà la ciutat i amb la complicitat de tres oficials britànics, Michael Bruce, John

Hely-Hutchinson i el general Robert Thomas Wilson, aconseguí arribar a Mons, a Bèlgica, vestit d'oficial de guàrdia britànic, i després escapar a Baviera, on visqué exiliat fins l'any 1822.

Robert Wilson escrigué una carta a Charles Gray, 2n Comte de Gray, membre del partit liberal i contrari a la restauració borbònica, explicant tot el que havia succeït, però el servent a qui confià l'escrit era un espia de la policia francesa i els tres britànics varen ser detinguts i es feren famosos per tota Europa, els diaris londinencs informaren insistentment sobre aquell fet per tal que no caigués en l'oblit. Finalment, tots tres varen ser condemnats a només tres mesos de presó i sortiren en llibertat el juliol de 1816. Aglae-Louise escrigué llargues cartes apassionades al seu amant Bruce per que s'unís amb ella a Itàlia, però els seus deures amb el pare i la necessitat de recuperar les finances familiars ho varen impedir i sembla ser que no es retrobaren mai més.

Retrats de Michael Bruce (el primer de l'esquerra), John Hely-Hutchinson i el general Robert Thomas Wilson (il·lustració que apareix a l'obra de Hamel, *Hester Lucy Stanhope*).

La integració de Hester era completa i tenia molt poder, els viatgers occidentals acudien a ella perquè els fes cartes de presentació i poguessin recórrer la regió sense perill. Un d'ells, el periodista anglès James Silk Buckingham escrigué que Hester “vivía durant aquest període amb un metge anglès, el doctor Meryon, que residia en una casa separada a una distància de menys d'un kilòmetre. Una assistenta gal·lesa, Elizabeth Williams i una criada anglesa, Anne Fry; un secretari sirià d'Alep d'origen francès, i un nombre reduït de servents masculins i femenins de la regió”¹⁸. Afegia que tots ells, i la població que l'envoltava, sentia autèntica veneració per ella¹⁹.

El doctor Meryon vestit com els àrabs (il·lustració que apareix en el frontispici de la seva obra, *Travels of Lady Stanhope*, vol. III).

El poder de Hester ja era tan plenament reconegut que fins i tot el “Príncep del desert”, Mohamma el-Fadel, va demanar-li ajut per intercedir pel seu fill Nasar davant el

¹⁸ Elizabeth Williams havia tornat amb Hester des de Malta i ja mai més l'abandonà.

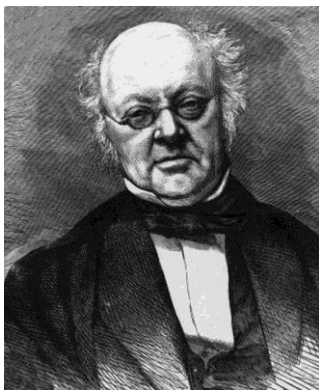
¹⁹ Buckingham narrà les seves experiències a l'obra *Travels among the Arab Tribes inhabiting the countries East of Syria and Palestine* (1825).

paixà de Damasc, que assegurà que el mataria en cas de poder-lo atrapar. Per la mateixa època, també l'any 1815, el coronel francès del cos d'enginyers Vincent-Yves Boutin, explorador i espia, havia estat enviat per l'emperador Napoleó en missió a Síria i havia desaparegut en el camí que unia Hama i Latakia. Hester l'havia advertit del perill que suposava creuar les muntanyes Ansarieh (actual Jabal Bahra), però ell marxà igualment, amb només dos servents musulmans. Quan es va saber que el seu rellotge s'havia venut a Damasc ja es va sospitar de la seva sort i Hester envià immediatament tres emissaris per seguir la pista, els quals comprovaren que havien robat i assassinat el francès, ja que varen trobar el seu cos i el d'un servent mutilats.

Hester demanà als cònsols francesos que escriguessin a Constantinoble exigint càstig pels culpables, però no varen rebre resposta, la tribu d'aquelles contrades era poderosa i salvatge i a ningú no li importava què havia passat. Llavors, ella decidí actuar directament i envià cartes en turc i àrab als paixàs d'Alep, Damasc, Trípoli i Acre, demanant-lis un cert nombre de soldats per buscar les restes del coronel Boutin, recuperar els béns robats i castigar als assassins. Stanhope aconseguí que tots ells es possessin d'acord i enviaren una expedició militar que cremà i saquejà una cinquantena de pobles i es tallà el cap als responsables directes de l'assassinat. En total moriren tres-cents homes i moltes dones foren encadenades i venudes com esclaves. Es recuperaren les pertinences de Boutin i ho enviaren tot plegat a la cort de Damasc. La fama d'aquesta acció s'estengué per tota Síria i Hester rebé l'orgullós títol de "Protectora dels Desafortunats"²⁰.

Hester començà a actuar com un monarca medieval, alimentant i vestint els captaires que la visitaven i repartint diners als xeics de les rodalies perquè la respectessin. Semblava que tot l'Orient es rendia al seu encanteri, s'havia convertit en una dona amb poder i influència, rodejada de població hostil que la venerava com un ésser misteriós posat en el límit dels dos móns. Tanmateix, Hester ja començà a tenir problemes econòmics i acumular deutes importants, que es varen reduir amb l'enviament de 500 lliures per part del seu germanastre James, tots els seus estalvis.

El mes de novembre de 1816, Hester va rebre la visita de l'editor Ambroise Firmin-Didot, adjunt a l'ambaixada francesa a Constantinoble, que viatjà per Grècia, Àsia Menor, Egipte i Síria i publicà un llibre sobre les seves experiències a *Voyage fait dans le Levant en 1816 et 1817*, publicat l'any 1821.

Retrat d'Ambroise Firmin-Didot.

En aquesta obra explicà la conversa que tingué amb ella, vestida amb la roba oriental que la caracteritzava, i que tractà sobre política europea, el tema que més preferia en aquell moment, de la seva relació amb el seu oncle, el ministre Pitt, i de la pèrdua d'influència a Londres quan aquest va morir. També comentà la gran pena que sentí per les morts del seu germanastre Charles i del general Moore, amb qui va dir que s'havia de casar, i per això marxà a les solituds del Mont Líban²¹. Hester explicà les seves bones relacions amb els paixàs de la regió i la manera com calia tractar-los; l'excavació fracassada a Ascaló o el viatge fantàstic a Palmira, que fou confirmat a Frimin-Didot en tots els detalls per diverses persones que l'havien acompanyat. Explicà que tenia intenció de fundar una nova religió en aquestes regions amb la unió del cristianisme i el mahometisme. Havia tingut l'esperança de que els jueus s'impressionarien amb ella per portar el nom de Hester, però després de comprovar les dificultats d'aquesta empresa, la va abandonar ràpidament.

²⁰ A França, la Cambra dels diputats en ple aprovaren una moció per enviar-li les felicitacions i l'agraïment per la seva implicació en venjar l'assassinat de Boutin.

²¹ Firmin-Didot acabava la seva descripció sobre la visita a Mar Elias tot dient: "He estat jo, pel que sé, l'únic visitant a qui Lady Hester ha mencionat alguna vegada el seu compromís amb Sir John Moore".

Firmin-Didot explicava que

en conseqüència, es diu reina de Palmira, i el crèdit que obtingué, ajudada pels seus diners, serví per influir en els països. Va ser en gran mesura, degut a ella, que la Porta decidí venjar la mort del coronel Boutin, assassinat pocs dies després de visitar-la a casa seva.

El doctor Meryon deixà Hester el gener de 1817, havien estat junts durant deu anys i ell tornà a Londres per acabar els seus estudis de medicina i graduar-se. Hester contractà un cirurgià que vingué d'Anglaterra, el doctor Newbery, però la confiança ja no podia ser la mateixa. El pare de Hester morí el desembre d'aquell mateix any, l'havia desheretat feia anys, i ella escrigué al nou Lord Stanhope, el seu germanastre Philip Henry: ella l'havia ajudat de jove per estudiar fora de l'àmbit familiar en contra del pare, i li demanà diners, 10.000 lliures. Però el germà no respongué i aquí s'acabà la relació entre tots dos²².

Un dels seus servents era un vell anomenat Metta, el doctor àrab de la població veïna. Tenia una profunda creença en l'astrologia i la màgia, com tots els sirians, i li digué a Hester que existia en una cova un llibre profètic escrit en àrab, on estava traçat el seu destí, i ella li deixà un bon cavall per anar-lo a buscar. Metta tornà quinze dies més tard i li traduí el següent passatge:

Una dona europea vindrà a viure a les muntanyes del Líban en certa època. Hi construirà una casa i obtindrà un poder i una influència més gran que la d'un sultà. Un noi sense pare s'unirà a ella i el seu destí es complirà sota la seva empara. Tot seguit es produirà la vinguda del Mahdi, que serà precedida per la guerra, les pestilències i altres calamitats. Muntarà un cavall sagrat i una dona vindrà d'un país llunyà per participar en la missió.

Metta morí poc després i deixà a l'atenció de Hester la cura dels seus tres fills, però aconseguí que ella fos reconeguda com una fetillera i restés protegida de qualsevol atac. A més, la població drusa l'adorava pels seus actes de beneficència amb les més necessitats: vídues, orfes, presoners, mariners, ferits i proscrits.

Homes i dones druses (il·lustració que apareix en l'obra de Meryon, *Travels of Lady Stanhope*, vol. I i II).

Hester deixà de considerar les coses sobrenaturals segons el punt de vista occidental i es posà a estudiar astrologia i ciències ocultes en companyia d'astròlegs, dervixos, mags, "savis", presumptes sanadors i homes de confiança d'origen divers, ells serien els seus professors i treballaria amb diligència per ser ben considerada. Es va especialitzar en la lectura de les estrelles, en el discerniment del pensament i la ment dels homes i en una "somiadora de somnis". A partir de llavors, les visites d'estrangers varen quedar molt restringides i només les acceptà en moments concrets i per circumstàncies especials.

²² Philip Henry compartia els interessos científics del seu pare i també la seva excentricitat. Fou membre de la Royal Society i viatjà extensament per Europa. Es convertí en mecenes de Kaspar Hauser, l'estrany cas del jove que havia aparegut a Nuremberg l'any 1828 i s'havia fet famós per afirmar que havia estat criat en aïllament total en una fosca habitació i no podia dir res sobre la seva identitat, encara que tot va semblar una impostura. Philip Henry va ser el pare de la historiadora i genealogista Catherine Lucy Wilhelmina Stanhope, duquesa de Cleveland, donzella d'honor en la coronació de la reina Victòria i autora de l'obra *The Life and Letters of Lady Hester Stanhope*, la biografia de la seva cosina que va escriure de manera privada i finalment publicada pòstumament per la família l'any 1914. Catherine Lucy va ser la mare d'Archibald Philip Primrose, que també seria primer ministre britànic, entre 1894 i 1895.

Curiosament, l'any 1818 va néixer a Mar Elias una euga, anomenada Layla, amb una estranya forma: tenia la columna vertebral fortament corbada, enfonsada a les espatlles i aixecada bruscament prop dels malucs. Això donà peu a la imaginació de Hester, el miracle que aquella deformitat semblava la corba d'una cadira de muntar turca, havia nascut el "cavall sagrat". Una altra euga anomenada Lulú, aquesta sense cap deformitat, seria la que Hester muntaria com a la reina que acompanyaria el Messies a Jerusalem, seria l'inici de l'esperat nou mil·lenni.

Un altra "profeta" que tingué molta influència en Hester fou el francès Pierre Loustaunau, a qui havia conegut l'any 1815 en el mont Carmel i li havia dit: "Senyora, mentre parlo amb vostè, l'emperador Napoleó s'ha escapat de l'illa d'Elba". Hester no donà crèdit a la conversa fins que temps després rebé una carta d'Anglaterra on l'informaren de la fugida de Napoleó, que "s'havia produït en el mateix dia i la mateixa hora que em va predir Monsieur Loustauneau"²³. Hester l'acollí poc després a Mar Elias i ordenà al seu servei que l'anomenessin "el profeta", i es va dir que fins i tot havia predit correctament l'històric terratrèmol que tindria lloc a Alep l'any 1822. Stanhope es deixà seduir per aquest personatge i les seves històries fantàstiques i profecies. Loustaunau repetia pertot arreu, citant la Bíblia, que la reina d'Orient havia arribat, que l'estrella estava al seu zenit i que el Messies apareixeria ben aviat.

Tot això servia meravellosament a les polítiques de Hester i ella el tractà amb gran generositat i delicadesa, fins i tot envià 1.000 francs a la seva família, que encara vivia a Tarbes. De tota manera, preferia no acostar-se massa a ell, el seu mal humor, capritxos i bogeries eren constants, i va acabar vivint al barri francès de Sidó, sempre mantingut per Hester.

Jean-Baptiste, el segon fill de Loustaunau, havia lluitat amb l'exèrcit de Napoleó a Espanya, havia obtingut el grau de capità i decidí anar a buscar el pare. Arribà a Sidó el 3 de gener de 1820 i la relació amb Hester fou tan bona que es convertiren en amants, l'horòscop confirmava que ell era el seu amor perfecte malgrat tenir trenta-dos anys, dotze menys que ella: a més s'assemblava a Bruce, el seu antic amor. Però la relació durà molt poc ja que el 18 d'agost del

---

²³ Pierre Loustaunau nasqué l'any 1754 a la població d'Aidius, als pirineus francesos, al sud de Pau. Encara que de família pobre, rebé una certa educació i de jove treballà de pastor cuidant un ramat de cabres. Als vint-i-tres anys, temptat per un mariner, vengué les cabres que no eren seves i embarcà a Burdeus en un vaixell en direcció a Bombai, on lluità amb les tropes franceses contra els anglesos en la disputa pel territori i aconseguí un bon reconeixement com a soldat. Un príncep hindú li oferí el comandament d'una de les seves armades i lluità contra els anglesos amb molt èxit aconseguint diverses victòries. En una de les batalles perdé una part de la mà degut a la metralla, essent conegut des de llavors com "el cap invencible amb la mà d'argent", degut a la pròtesi que li va fabricar un orfebre hindú.

Amb la pau signada entre anglesos i francesos, Loustaunau es casà amb Marie-Suzanne Poulet i tingué diversos fills, el segon d'ells Jean-Baptiste, nascut l'any 1787. Loustaunau va fer fortuna i visqué esplendorosament al seu palau d'Accra fins que decidí tornar a França amb tota la família a principis de 1793. Els diners portats pujaven a més de 200.000 francs i també tenia diamants i pedres precioses. Comprà propietats a Tarbes i Pau però quedà arruïnat degut a la revolució. Llavors la família d'Orléans l'ajudà a establir una farga important per produir acer al costat de la frontera espanyola. L'any 1805 morí la seva primera filla i la dona i tres anys més tard la guerrilla espanyola destruï la farga. Després d'aquest fet només es trobà el cavall de Loustaunau i se'l va creure mort, encara que només havia desaparegut. Per aquell temps, els cinc fills que deixà a Tarbes ja serien declarats "indigents".

El període de 1808 a 1812 és molt obscur i poc se sap d'aquest personatge, només que anava errant pels camins mig boig i que va ser fet presoner pels espanyols i enviat a Maó, a les Balears, en aquell moment en possessió dels anglesos. Allà, mentre la duquesa d'Orleans viatjava en un vaixell anglès, sabé de la seva situació i li donà diners per embarcar-se cap Egipte. Llavors el vaixell fou capturat per pirates i enviat a Algèria, on romangué presoner durant tres anys. Aconseguí evadir-se i pogué arribar a Alexandria i després a Acre, amb la idea d'unir-se a alguna caravana en direcció a l'orient. Finalment, Loustaunau perdé la caravana i per sobreviure vengué la seva mà d'argent i s'emboicà el monyó amb una tela vermella. Va errar per la regió com un vagabund, de vila en vila amb una Bíblia a la mà, fent profecies i vivint de les almoines.

mateix any, Jean-Baptiste morí de febres i d'una intoxicació alimentària, encara que també s'apunta a un possible enverinament. Fou enterrat al jardí amb una gran cerimònia²⁴.

Djoun

Entre 1817 i 1818, Hester es traslladà de Mar Elias a un altre monestir desert, es tractava d'un castell en runes del temps de les creuades prop de la petita població drusa de Djoun, a les muntanyes libaneses, a vuit kilòmetres de Sidó, conegut pels vilatans com a Dahr-es-Sitt, “el turó de la Dama”. No hauria pogut seleccionar cap lloc més agradable per a un habitatge, però l'edifici estava molt malmès i es necessitaven reparacions molt importants. Hester va planificar, construir i redissenyar tot el complex segons el seu gust, assegurant-se que els servents podrien veure des de tots els angles a qualsevol que s'apropés des d'una distància considerable.

Djoun, a les muntanyes del Líban (il·lustració que apareix en l'obra de la Duquessa de Cleveland, *The Life and Letters of Lady Hester Stanhope*)

L'establiment consistia en un cúmulo emmurallat d'una sola planta que li donava l'aspecte d'una fortalesa i l'entrada passava per una gran porta ben protegida. No era fàcil entrar i sortir del recinte, ja que l'interior era una mena de laberints compostos per edificis separats amb passadissos agrupats irregularment per petits patis i jardins, l'únic mitjà de comunicació. Hester disposà personalment els jardins i horts adossats amb llimoners i tarongers, als quals hi arribava l'aigua per conductes llunyans, totes les fonts estaven plenes d'aigua; i ben a prop hi havia les cavallerisses on varen traslladar les “eugues sagrades”. A més, traslladà els ossos del seu amant Jean-Baptiste Loustaunau de l'antic jardí de Mar Elias al nou de Djoun.

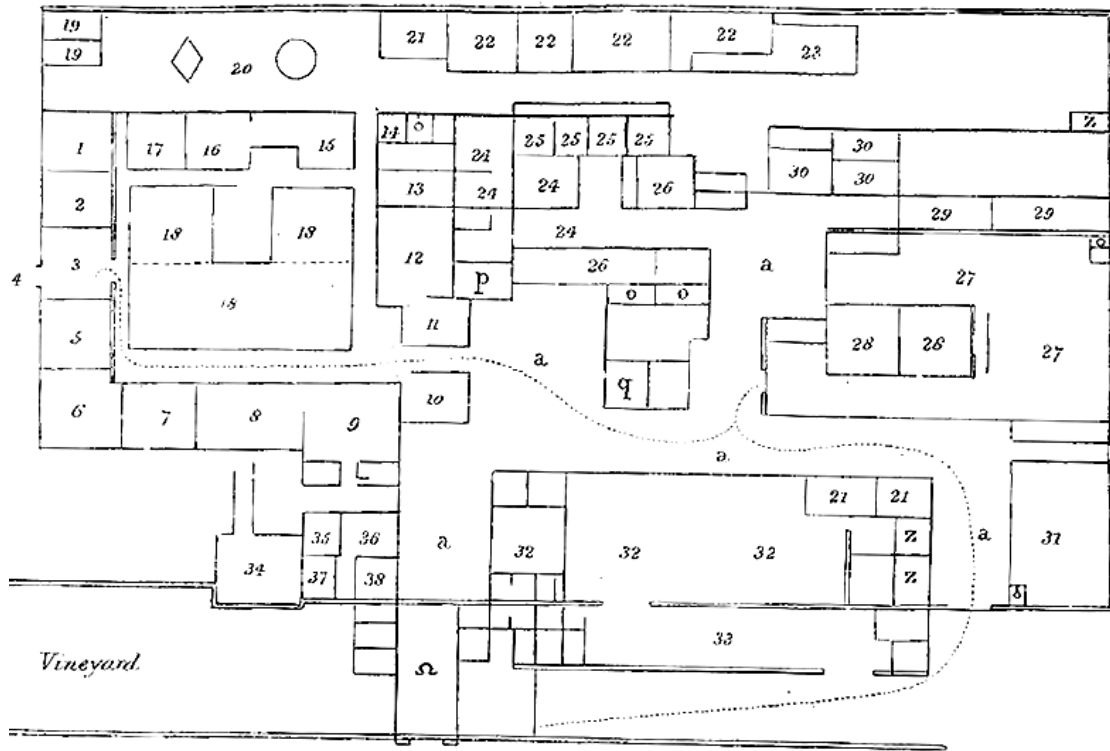
La seva cort estava formada per dragomans àrabs i europeus, dones i esclaus negres. La seva donzella Anne Fry i el doctor Newbery tornaren a Anglaterra i ella es quedà només amb la seva antiga assistent, Elizabeth Williams. L'any 1819 tornà Meryon però marxà l'any següent degut a un enfrontament amb un dels metges locals²⁵. Hester volgué que la seva residència fos un lloc

---

²⁴ Posteriorment, el rastre de Pierre Loustaunau es fa cada cop més rar. El 1838, a la correspondència entre Hester i Meryon s'indica que “el profeta viu confortablement a la seva nova casa”, i dos anys més tard, Ferdinand Perrier, ajudant de camp del paixà Suleiman d'Egipte, escrigué un cop tornat a França que “aquest vell extremadament remarcable que es troba sovint a la porta de l'hospici francès, té la fesomia sempre noble, amb la ma esquerra mutilada”. Aquesta és la darrera informació que es té de Loustaunau, quan ja tenia vuitanta-sis anys. Es suposa que hauria mort poc després en un estat força miserable.

²⁵ Un cop a Londres, Meryon aconseguí ser candidat al Royal College of Physicians. L'any 1823 es casà amb Eliza Gardiner i tingué una filla amb ella, Eugenia. Tanmateix, havia tingut una relació sentimental anterior a París amb la ballarina Pierre-Narcisse Chaspoux, amb qui tingué un fill il·legítim nascut el 1821. Aquest fill, anomenat també Charles Meryon, seria amb el temps un dels gravadors més importants

de crida pels refugiats, vagabunds, proscrits i perseguits, ja que podia oferir-los un asil inviolable, un veritable santuari. Ella vivia com una sobirana independent amb el seu propi territori, acceptada per les autoritats turques, l'emir del Líban i els xeics de les tribus del desert.

Mapa de la residència de Hester a Djoun, dibuixada pel doctor Meryon al voltant de 1836 (il·lustració que apareix al frontispici de la seva obra *Memoirs of the Lady Hester*, vol. I).

1. Dormitori de Hester Stanhope	22, 22. Estable de Lulú
2. Saló, convertit en magatzem	23. El magatzem més complet
3. Sala amb sofà oberta a l'exterior	24, 24. Oficines i cuina per als servents
4. Entrada al jardí	25, 25. Habitacions pels estrangers (segona classe)
5. Sala de dibuix de Lady Hester	26, 26. Sales de provisions amb grans flascons
6. Magatzem	27, 27. Jardí pels estrangers
7. Habitació del majordom	28, 28. Habitació pels estrangers (primera classe)
8. Habitació dels servents masculins	29. Estables per les vaques
9. Habitació de la Baronessa de Fériat	30, 30. Habitacions fixes
10. Pèrgola coberta amb gessamí	31. Jardí pels servents
11. Habitació pel gel amb cisterna a sota	32, 32. Estables i jardí pels cavalls
12. Habitació de la donzella	33, 33. Estables per les mules
13. Habitació de Miss Williams	34. Terrassa
14. Armari d'emmagatzematge	35. Magatzem pels fusters
15. Rebost	36. Cellers de vi
16. Cuina només per Lady Hester	37. Presó
17. Bany	38. Magatzem
18. Pati interior	a, a, a, a. Patis diversos
19. Lleteria	o, o. Habitacions del Secretari
20. Pati posterior per a serventes de Lady Hester	p, q. Habitacions del Doctor
21, 21, 21. Graners	Ω. Pavelló del Doctor, extramurs

de França. El doctor Meryon no el va reconèixer com a fill fins l'any 1824 però el va ajudar econòmicament en els seus estudis.

Un altre visitant de Hester fou l'explorador i egiptòleg William John Bankes. Va ser l'1 de maig de 1820 i ja escrigué sobre una circumstància que seria repetitiva en Hester a partir d'aquella època. Bankes explicà que ella “vivía en una petita però còmoda casa als peus del Mont Líban i estava convençuda que un dia seria cridada per l'assemblea del poble escollit de Déu com a reina de Jerusalem”, tot creient-se l'antiga profecia de Richard Brothers.

L'any 1822, el valí o governador otomà de Damasc entrà en guerra amb Abdullah paixà, el governador d'Acre i aliat del paixà d'Egipte Muhàmmad Alí. Baixir prengué el mateix partit i s'enfrontà al xeic drus Jumblat, a qui va guanyar a la batalla d'al Simqaniya (1825) i aconseguí governar tot el Líban sota la sobirania oficial de Muhàmmad Alí. Durant els anys següents, les derives sectàries i feudals es varen exacerbar per l'aïllament econòmic creixent de la comunitat drusa, a mans del poder polític i militar dels maronites catòlics.

Mapa de la Síria otomana amb els llocs visitats per Hester Stanhope.

Al novembre de 1824, Hester rebé la visita del capità Charles Philip Yorke, que amb només vint-i-cinc anys comandava el vaixell de guerra britànic *Alacrity*, que servia en el Mediterrani vigilant el moviment de les forces turco-egípcies i suprimint la pirateria de la zona. La seva família era coneguda de Hester i ell es va oferir per portar-li cartes a Malta o a qualsevol lloc on pogués anar. Li escrigué una nota sense gaires esperances que Hester la tingués en compte, feia anys que no rebia anglesos. Tanmateix, li va arribar una resposta amable tot dient que tenia a la seva disposició un cavall i un escorta a Sidó disposat a portar-lo a Djoun, unes tres hores de trajecte. Yorke escrigué més tard al seu pare explicant-li aquesta visita:

La seva residència està ubicada en una posició rellevant, a uns deu quilòmetres del mar; a l'altra banda es troba la vall de Bishra i les

muntanyes més altes del Líban, on es respira un aire pur i es veu un paisatge formidable. En un turó, aproximadament a un quilòmetre al sud de la seva residència, es troba un petit poble que floreix sota el seu favor i protecció.

Yorke explicava que davant la porta d'entrada hi havia un passadís i a banda i banda la sala de guàrdia i alguns apartaments per a soldats i servents, i més al fons una terrassa amb tres pisos i les diferents estances per a servidors, intèrprets i pels visitants ocasionals. Un jove vestit de mameluc li va portar immediatament una pipa d'aigua i cafè per que descansés del viatge. Poc després el varen portar a una habitació fosca, on va veure Hester, “vestida con un cap àrab beduí”. Ella manifestà una gran alegria en veure el fill “d’una de les famílies més honestes d’Anglaterra i em va rebre com ho hauria fet qualsevol dama anglesa”. Yorke va quedar captivat pel seu enginy, els seus coneixements i la seva bellesa, “per que segueix sent una de les dones més boniques que mai he vist i amb una conversa extraordinàriament animada”, que girà sobre “històries plenes de meravelles, els costums d’aquests pobles, la pesta, la fam, etc.”.

Al dia següent Yorke tornà a Djoun, aquest cop acompanyat del doctor Forrester, el seu cirurgià, per que li organitzés els medicaments a Hester, estaven molt desordenats i mal identificats. Per la nit es tornà a trobar amb ella, fumaren en pipa però la conversa ja va ser ”excessivament

entusiasta i desordenada, parlava molt de pressa i era angoixant sentir-la”. Abans d’acomiar-se, Hester li demanà que portés una carta per l’emir Baixir a Der al-Qàman, la capital dels drusos, on va ser molt ben rebut i es quedà convidat dos dies al seu palau.

Al febrer de 1825, Yorke escrigué a Lord Chatham sobre Hester, ja que “la família no sap gaire bé res d’ella i m’he sentit obligat a informar-los del que vaig veure”. En la carta explicava que havia visitat Djoun i havia percebut que ella patia una gran font d’inquietud degut als diners, la qual cosa provocava que

minvés ràpidament la seva ment i la seva salut. La casa on ara viu pertany a un turc de Constantinoble que amenaça amb fer-la fora quan s’acabi el contracte d’arrendament si no paga 500 lliures per la compra sencera del lloc. Però ella no té diners i una altra font de misèria és la manca de bones persones que la cuidin, com un servent i una donzella. Us asseguro que això comença a ser una absoluta necessitat per a ella ja que es troba molt abandonada i ha iniciat un gir perillós degut al seu interès per la màgia i l’endevinació. Ella no tornarà mai a Anglaterra i és un experiment perillós intentar persuadir-la. Per tant, el que la faria més feliç d’aquest món seria poder comprar la casa de Djoun i que li enviessin les dues persones que més necessita.

Yorke acabava la carta dient que Hester mai es rebaixaria a demanar res a la seva família, el seu orgull era massa gran, però ell sentí que el seu deure era informar-los de la situació, sobretot al seu germanastre James, “de qui Hester no deixa mai de parlar amb el més càlid afecte”. Yorke afegia que aquesta ajuda caldria fer-la de la manera més sensible possible, ja que “la seva ment és tant altiva que si sabés que he escrit això no suportaria tornar a escoltar el meu nom”. Es desconeix si aquesta carta va ser resposta, però el cert és que Lord Stanhope no va ajudar la seva germanastre i no li envià els diners que necessitava. En canvi, Yorke va ser un amic fidel i constant i les cartes entre ells dos varen ser freqüents al llarg dels anys següents.

Fotografia de Charles Philip Yorke.

L’any 1825, Hester rebé la notícia de la mort del seu germanastre James. Mentre servia a les ordres del general Moore a Espanya havia estat ferit a l’esquena amb diversos perdigons a la ciutat de Sant Sebastià. No se’ls varen poder extreure i patí dolors des d’aquell moment. L’any 1820 es casà amb Frederica-Louisa Murray, filla del comte de Mansfield, però morí tres anys més tard de febres puerperals després de néixer el segon fill. James quedà molt afectat i patí una severa depressió, “estava molt abstracte, cansat, com en estat d’estupor”. Un dia es queixà que no podia dormir pel dolor d’esquena i el 5 de març de 1825, mentre passejava per un parc a prop de casa seva, entrà en un cobert que servia d’aixopluc al bestiar i es penjà d’una biga. El seu cos no va ser descobert fins hores després, quan la família va donar l’alarma i es va activar la recerca. En aquest moment, Hester es va quedar pràcticament sense família: un germanastre havia mort l’any 1809, la seva germana Lucy el 1814, el seu pare dos anys més tard, i ara el seu altre estimat germanastre. Hester no tenia gairebé relació amb la seva germana Griselda i cap mena de vincle amb el tercer germanastre, Philip Henry, l’actual Lord Stanhope, que s’havia negat a enviar-li diners.

A partir de llavors Hester canvià el seu mode de vida i ja mai més se la veié fora dels murs del jardí. Estava abatuda, passava el temps asseguda amb les cames creuades al terra, fumant la pipa i mirant el cel nocturn. Dividia els dies en “afortunats o desafortunats” i aquests darrers els passava enclaustrada a l’habitació. Les seves excèntricitats augmentaren, tenia més de trenta gats corrent lliurement per la casa i els servents tenien prohibit tocar-los²⁶.

²⁶ S’especula amb la possibilitat que Hester no fumés només tabac, sinó també alguna droga com la coneguda com a “té boig” o herba talpera, una planta tòxica del gènere *Datura* que conté alcaloides de tropà: provoca al·lucinacions i deliris i era consumida històricament, entre d’altres, pels místics orientals.

Hester fumant en pipa (il·lustració que apareix en el frontispici de l'obra de Hamel, *Hester Lucy Stanhope*).

El 1820, cinc anys abans de morir, James Stanhope havia heretat diverses propietats d'un cosí, el gran naturalista i botànic Sir Joseph Banks, però no en podia fer ús fins que morís la seva dona Dorothea Hugson²⁷. Com ella va viure tres anys més que James, ell mai va poder entrar en possessió de la propietat. Però en canvi, i segons la seva voluntat, feria una donació de 1.500 lliures anuals a la seva germanastra Hester. Això significà que ella doblaria els seus ingressos però només a partir de la mort de Dorothea. Mentre, la seva necessitat econòmica continuaria desesperada, carregada de deutes, amb exigències interminables i préstecs a interessos d'usura.

Sembla que l'any 1822, el doctor Meryon s'hauria prestat a tornar amb Hester i prosseguir amb la seva assistència. Ara estava casat i havia intentat practicar la medicina a Londres, però no havia tingut èxit. Era urgent obtenir feina i per això es dirigí a Stanhope, que quedà "sorpresa per la seva oferta tan repetida" i acabà acceptant-la. Hester li explicà per carta que necessitaria un maçó, un fuster, un llaurador, un metge, etc, perquè li donessin assistència, i això costaria 4.000 lliures l'any; i a més, 5.000 lliures per a provisions, animals, reparació d'edificis i diners en efectiu; aquests diners no varen arribar mai, però en canvi Meryon li digué que aviat tornaria a Djoun. Tanmateix, la comunicació amb Síria era un procés molt lent i les cartes trigaven mesos a arribar a destí. Mentre Meryon esperava resposta, rebé l'oferta d'un noble anglès per ser el seu metge particular, i acceptà. Quan finalment arribà la resposta de Hester l'any 1823, Meryon es veié amb un "dolorós dilema i l'obligació de demanar disculpes per no poder, en aquell moment, unir-me a Hester Stanhope". Ella, naturalment, es va indignar per aquesta actitud tan variable i poc respectuosa.

Finalment, Meryon es decidí a tornar al Líban, amb la seva família, en el que seria un viatge molt accidentat: al gener de 1827 creuaren amb el vaixell el Pas de Calais però el temps era molt dolent, varen quedar aturats i només pogueren arribar a Pisa el mes de juny. Al setembre aconseguiren embarcar a Livorno, però en sortir de Creta varen ser abordats per uns pirates grecs que ho robaren tot i el capità del bergantí es negà a continuar viatge i els portà de nou a Livorno, on passaren una quarantena fins el mes de novembre. Varen romandre l'hivern a Roma i a la primavera de 1828, quan havien de reemprendre el viatge, la dona de Meryon s'hi negà, tenia massa por, i tornaren a Anglaterra. La decepció de Hester fou gran, a més estigué malalta durant un temps, perdé una part de la visió, alguns servents fugiren i tingué por que la casa pogués ser assaltada per bandits que sovintejaven la regió, apareguts en bona part perquè les polítiques de l'emir Bashir feien empobrir tot el país²⁸.

²⁷ Joseph Banks, que morí sense descendència, era nebot de Margaret Eleanor Bankes, l'àvia de James Stanhope.

²⁸ Hester escrigué a Meryon explicant-li la seva delicada situació: "He rebut notícies de les vostres peripècies per mar i els llibres que amablement m'heu enviat. Lamentablement no els podré llegir pels meus problemes amb la visió i no tinc a ningú que me'ls pugui llegir, però agraeixo la vostra atenció. Estic molt afligida pels problemes i vexacions que heu patit i per la situació en què us trobeu. Us he de dir que seria molt imprudent per la vostra part venir ara en aquest país amb dones o nens, i seria per a mi una gran font de fatiga i angoixa, ja que no podrien estar còmodes en les circumstàncies actuals. El que us proposo és que quan hagueu solucionat els vostres assumptes, vingueu sol amb un passaport holandès per si les coses es compliquen abans d'arribar. Seria convenient deixar la senyora Meryon a Pisa, on romandria tranquil·lament fins el vostre retorn".

L'any 1827, Hester rebé una nova visita. Es tractava de Robert Richard Madden, un metge, periodista i historiador irlandès que treballà activament per l'abolició de l'esclavisme i viatjà en la seva joventut per tot l'Orient Mitjà, i escrigué l'obra *Travels in Turkey, Egypt, Nubia, and Palestine, in 1824, 1825, 1826, and 1827*, publicada amb gran èxit l'any 1829.

Retrat de Robert Richard Madden.

Quan Madden va arribar a Sidó, la gent es reia d'ell perquè Hester havia denegat la visita a nombrosos viatgers, molt més importants que no pas ell. Tanmateix, Madden li escrigué una nota explicant-li la seva professió i els seus interessos i sorprenentment Hester acceptà la seva presència, però només ell, sense servents ni acompanyants. Quan Madden arribà a Djoun fou conduït a la que seria la seva estança, que consistia en dues habitacions, una sala d'estar i un llit, moblats a l'estil europeu amb taules i cadires. De seguida li varen servir un "sopar excel·lent i es van posar sobre la taula diversos tipus dels millors vins del Líban. Em va semblar que estava en un palau encantat, amb els servents que anaven i venien sense obrir els llavis i responent les meves preguntes només amb gestos".

Hester el rebé a la seva habitació, força fosca: "S'aixecà d'un gran divan, amb la seva figura alta i vestida com un home i m'acolli de la manera més agradable dient-me que la meua visita era un gran plaer per a ella". Tots dos varen parlar

com si fóssim coneguts de feia anys i durant les set hores que vaig tenir l'honor d'estar assegut amb la dama no hi va haver cap aturada en la conversa, tractava tots els temes relacionant-los amb l'aprenentatge oriental i cada observació evidenciava un geni que em va sorprendre.

Madden afirmava que l'excentricitat podia acabar en bogeria, però en el cas de Hester, "la seva ment no té cap problema i poques dones poden presumir de tenir un geni més real i una benevolència tan activa. Continuava el seu relat explicant la situació en què es trobava Hester i els problemes amb l'emir i el paixà. Fins i tot des d'Acre varen promulgar un edicte pel qual es prohibia els musulmans, sota pena de mort, romandre al seu servei o portar-li aigua, de manera que aquesta era portada d'un riu a uns cinc kilòmetres de distància i havia afectat el jardí per falta de rec. Antigament vivien amb ella unes trenta o quaranta famílies, però totes la varen abandonar excepte cinc criades, i els rumors de guerra feien que la seva situació fos encara més perillosa. Però ella es negava a marxar²⁹.

Després d'haver fumant en pipa i conversat amb Hester fins ben entrada la matinada, Madden es va retirar a la seva habitació,

encantat amb una conversa en què l'eloqüència natural d'aquesta dama només es veia superada per l'originalitat de les seves observacions. Els seus hàbits són curiosos: es retira a descansar a l'alba i s'aixeca per la tarda; pren els àpats als seus propis apartaments i mai amb els seus convidats; ella no pren vi i molt poques vegades menja carn.

Madden es reuní amb ella en altres ocasions i encara marxà a dormir més tard, ja que sovint es prenia té cap a les dues de la matinada. Varen parlar sovint de la seva experiència amb l'oncle Pitt i passava revista als personatges que conegué i les intrigues que tingueren lloc. Sobre els pobles que habitaven Síria, tenia un pessim concepte dels cristians,

²⁹ Curiosament, Madden destacava que la única europea a Djoun era la Senyoreta Williams, la seva criada, però no l'havia pogut veure ja que "les lleis del harem s'observen tan estrictament com a la capital turca".

són els més pobres de la humanitat; gossos traïdors, oportunistes, mandrosos i covards; no són originàriament del país, sinó expulsats de Grècia, Sicília i Itàlia i no n'he tingut mai cap en el meu servei. Els àrabs són molt millors; no obstant això, són ingrats. Són un poble en general amb força moral i les seves passions no són tan fortes com s'imaginen els europeus, encara que el tracte a la dona sol ser impropï i és degut a la gelosia.

Hester li explicà el cas esfereïdor d'un home que sospitava que la seva dona parlava massa amb desconeguts en la seva absència i un dels seus veïns li confirmà les sospites. En tornar a casa, aquell home

va intentar estrangular la desgraciada dona i quan ja semblava insensible l'arrossegà a certa distància per enterrar-la; però quan li va tirar la primera palada de terra va veure que tenia símptomes de vida i es penedí de la seva venjança. La tornà a casa mig morta i li retragué la història de la seva suposada culpabilitat. Però es va adonar que havia estat prematur voler estrangular-la i abans hauria d'haver consultat els astres per comprovar si efectivament mereixia o no morir. Vaig convocar aquell home quan la dona ja s'havia recuperat i li vaig dir que ja havia consultat l'estrella de la seva dona: "preneu-la de nou en pau i doneu gràcies a Déu que la teniu, perquè està escrit a les estrelles. No havia supòsits per escanyar la vostra dona i no heu d'escoltar les calúmnies sobre el seu honor. Només quan els seus ulls expressin vergonya, i només llavors, podreu creure en les altres proves". L'home va estendre la mà a la seva dona, la besà i varen marxar, demanant-li que el seguís amb la més perfecta indiferència.

Hester estava en desacord amb la medicina occidental i creia que els metges àrabs eren millors perquè donaven una opinió sobre la gravetat d'una malaltia, observaven el seu progrés, valoraven els símptomes i després aplicaven el remei, "calia cercar en les estrelles l'estudi de la medicina i de les altres ciències". Per a ella, l'ordre dins l'astrologia era el següent:

A la part superior, els àngels, després els esperits de l'aire i en el rang inferior les intel·ligències de la terra, del regne vegetal i del mineral; i en el centre les set regions de l'infern i els set grans reis.

Hester considerava que la bogeria es curava gràcies a la ciència celeste i que tots els boixos estaven posseïts per diables; a més, deia que un amic àrab tenia el poder per expulsar-los. Afegia que els àrabs feien servir diversos verins desconeguts a Europa i el més mortal "és el que s'extreu dels intestins d'un home assassinat". Finalment, considerava que la craniologia o l'estudi dels cranis, i la fesomia, eren només ciències secundàries:

Les estrelles em donen a conèixer la fesomia d'una persona que mai he vist i si volgués jutjar la intrepidesa d'un home pels signes externs, mesuraria l'espai entre la regió del cor i la meitat del pit. Si el trobés petit i no expandit, denotaria un esperit pusil·lànim.

Madden va ser convidat a veure l'estable on vivia "l'euga sagrada":

Mai havia vist un animal més fi; el seu cuidador el podia subjectar amb dificultat però quan Hester s'acostava es tornava completament dòcil i inclinava el cap per que l'acariciés amb la ma. A la part posterior hi havia una deformitat, que semblava en forma i profunditat una cadira de muntar turca. Si s'hagués dibuixat una línia al llarg del nivell de la part posterior, el buit hauria mesurat aproximadament un peu i mig, la seva forma era decisivament antinatural.

Madden aconsellà Hester que tornés a Anglaterra, però ella s'hi negà absolutament, malgrat ser conscient de la seva situació i resumí tot el que li havia passat fins el moment:

Estic envoltada de perills però no sóc estranya en aquest país; vaig patir un naufragi a la costa de Xipre i aquí em va atacar la pesta; vaig caure del cavall a Acre i aquest em va trepitjar; he conegut els lladres del desert i he ajudat als meus servents i els he convertit en cortesans. M'he enfrontat espasa en ma als saquejadors que volien entrar a casa meva, i després que es postressin davant meu els vaig alimentar i m'ho varen agrair. Estic destinada a romandre aquí, qui pot alterar el què està escrit al gran Llibre? És cert que estic en guerra amb el "Príncep de les muntanyes" i el paixà d'Acre i que els meus enemics son capaços d'assassinar-me, però si perdo hi haurà un bany de sang.

Després de passar aquells dies amb Hester, Madden s'acomiadà d'ella,

molt satisfet per haver conegut una persona amb la seva originalitat o excentricitat, si és que mereix aquest nom, que de fet és un tret poc destacat de la seva persona, ja que guanyen la seva àmplia informació, la intrepidesa d'esperit, les seves maneres cortesanes i una voluntat sense límits.

Poc després, la notícia de la batalla de Navarino estengué la consternació per tota Síria i gairebé tots els residents francesos de Sidó entraren en pànic i es refugiaren Djoun³⁰. Hester els acollí i cuidà fins que varen poder tornar a casa amb seguretat. Però ella mateixa estava tant limitada econòmicament que va haver de vendre el pes en or de quaranta guinees que havia salvat de l'antic naufragi a Rodes. El 1828 morí Dorothea, l'esposa de Joseph Banks, i finalment pogué prendre possessió de la seva herència de 1.500 lliures anuals.

A mitjans d'aquell any Hester es trobava malalta, amb febres, probablement paludisme, i moriren la seva assistenta Elizabeth Williams i una criada anomenada Musa, per qui sentia molta estimació. Maryon decidí tornar a Síria, però no arribaria fins dos anys després, el 1830, aquesta vegada amb la seva dona, que finalment es decidí a acompanyar-lo. El metge trobà Hester poc canviada, molt simpàtica i contenta de veure'l. Per a la seva gran sorpresa s'assegué al seu costat i li donà un petó a l'estil oriental, a les dues galtes, quan anteriorment no havia estat capaç ni d'agafar-li el braç. Va quedar impressionat per la pobresa en què vivia Hester, només unes poques cadires al menjador, la taula sense pintar, amb un mantell curt, plats de terracota de color groc i dues culleres de plata, era tot el que tenia. Hester explicà que abans tot havia estat molt millor, però durant la malaltia que patí dos anys enrere els seus servents van saquejar tot el que varen poder, prenent-li inclús els coixins i les fundes de sofà. La conversa durà fins la mitjanit i quan Meryon tornà amb la seva dona la trobà "amb una angoixa punyent, persuadida que jo havia estat devorat per llops o hienes". Hester mai va suportar la dona de Meryon i mai la va voler rebre.

Des de feia uns anys, Hester tenia el costum de romandre desperta durant tota la nit i dormir de dia, gairebé sense voler, li costava agafar el són. Però un cop dormida ja no s'aixecava fins darrera hora de la tarda, quan atenia els seus negocis, donava ordres i escrivia cartes. La major part del temps el passava al seu dormitori, que segons Meryon tenia un aspecte deplorable:

El llit no tenia cortines ni mosquiteres, només taulons clavats sobre un cavallet amb una lleugera inclinació. Pel damunt estava col·locat un matalàs amb mantes berbers en lloc de llençols i coixins coberts amb seda turca. Prop de la seva mà penjava un cordó resistent que passava a través d'una politja cargolada al sostre i comunicada amb una gran campana, era el terror de la llar!³¹ En un tamboret baix al costat del llit, que es

---

³⁰ La batalla de Navarino fou una batalla naval lliurada el 20 d'octubre de 1827, durant la Guerra d'Independència de Grècia, a la petita ciutat de Navarino (actualment Pylos, Peloponès), entre les flotes otomana i egípcia contra una força combinada de britànics, francesos i russos, que varen guanyar aquests darrers. Amb aquesta batalla pràcticament s'acabà aquesta guerra i les forces armades turques es retiraren de Grècia.

³¹ Per la nit, Hester podia fer sonar la campana fins a dues-centes vegades per demanar qualsevol cosa que li vingués de gust.

feia servir com a taula, es posaven les coses que podia desitjar o li agradaven, com ara conserva de maduixes, llimonada, té de camamilla, píndoles d'ipeacuana, una ampolla d'aigua freda, xarop de violeta, vi, anisets, conserva de codonys, etc.

El doctor Meryon creia que els temps més feliços de Hester varen ser quan s'asseia al sofà de la seva sala d'estar o de recepció de convidats i fumava mentre conversava. Ella mai es cansava de parlar i en diverses ocasions ell s'havia assegut durant vuit, nou o fins i tot dotze o tretze hores seguides. Amb un missioner s'hi va estar des de les tres de la tarda fins a l'alba del matí següent, i inclús un altre visitant es va desmaiar degut a la "fatiga i les restriccions", ja que ella sovint no deixava parlar. Meryon tornà a marxar amb la seva dona el 7 de març de 1831.

L'any 1830, els periodistes i historiadors francesos Jean-Joseph Poujoulat i Joseph-François Michaud varen fer un viatge per Grècia, Palestina i Egipte per separat i s'escrivien les seves observacions. Poujoulat va demanar audiència a Hester el mes de maig de 1831, però ella s'hi negà. Tanmateix, quan varen publicar l'extensa obra *Correspondence d'Orient*, es va fer al·lusió a Hester, sense concessions i amb un punt de venjança:

M'hagués agradat veure la famosa Lady Stanhope, viu al poblat de Djoun, a tres llegendes de Sidó, al Líban. Però la noble anglesa, malalta i gairebé cega, no vol rebre ningú. Hester Stanhope ja no és la reina de Palmira, la sultana dels àrabs del desert; havent perdut el seu or, ha perdut el secret del seu poder i la seva glòria i arrossega foscament la seva vellesa en un pobre poblet i s'ha convertit en una de les més interessants ruïnes del Líban.

Aquells a qui els agrada apropar els vells personatges als nous, potser hauran pensat en Santa Paula mentre escoltaven el relat de les aventures de Lady Stanhope³². La noble dama anglesa, com la noble dama romana, s'acomia de les pompositats i els goigs del seu segle per venir a enterrar-se a les solituds de Judea. Però Paula, disgustada amb el món, tenia tot el cor ple de Jesús. Feliç amb la seva fe, es va construir un paradís en aquesta terra entre el crucifix i Sant Jeroni, entre el pessebre diví i la tomba divina. Lady Stanhope, en canvi, no ha trobat aquí cap alegria; guanyada per la desesperació i l'escepticisme, fugint dels homes i no buscant a Crist, només ha trobat amargor i angoixa. La imaginació ha estat per a ella un mal àngel que l'ha enganyat. M'agradaria que Lady Stanhope escrivís les seves memòries, seria una de les obres més curioses i romàntiques dels temps presents.

El mes de juliol de 1832 Hester acceptà la visita d'un metge, el doctor Edward Hogg, que tindria una opinió molt diferent a la de Pojoulat i a més de primera ma, i que aparegué en la seva obra *Visit to Alexandria, Damascus and Jerusalem during the successful campaign of Ibrahim Pasha*, publicada l'any 1835. Hogg fou convidat per Hester gràcies a la carta de presentació que li havia escrit una dona noble de Nàpols de rang similar al de Hester.

Hogg va ser recollit a Sidó per un servent que parlava una mica de francès, i l'acompanyà fins a Djoun. En arribar, Hogg va ser ràpidament conduït a l'interior d'un apartament, on veié Hester vestida amb la roba del país:

L'habitació estava il·luminada per una finestra diminuta, amb les parets pintades de verd, una estora al terra, un divan a un costat i uns quants mobles d'estil europeu a l'altra. Lady Hester estava asseguda al sofà, amb una petita taula davant d'ella, prop de la qual hi havia l'única cadira de l'habitació. La seva fesomia era digna i graciosa i la seva veu d'una dolçor notable. Quan em vaig acostumar a la poca llum que hi havia vaig percebre el seu front ample i l'expressió plena d'energia de la seva cara, d'un color blanc com el marbre més pur, que em va recordar forçosament algun exemplar preuat de l'art grec o romà.

---

³² Es tractava de Santa Paula de Roma, noble matrona romana del segle IV que un cop vídua ho deixà tot per seguir Sant Jeroni a l'Orient i consagrar-se a la vida monàstica.

La seva conversa sempre va ser fluida i interessant i sovint es caracteritzava per una profunda reflexió i una gran minuciositat, l'eloqüència remarcable d'un talent heretat. Poc després, Hester tocà lleugerament la corda d'una campana que tenia a tocar del sofà i tot seguit una noia negra portà cafè i xerbet”.

Sala de reunions de Hester (il·lustració que apareix a l'obra de Hamel, *Hester Lucy Stanhope*)

Hester explicà la seva vida a Síria durant els darrers divuit anys i digué que algunes actuacions seves havien estat censurades per que s'havien entès malament, “però era un esperit lliure i només susceptible del tribunal del seu propi judici”. Ella li manifestà la seva predisposició per ajudar a qualsevol dels seus compatriotes que realment ho necessitessin i la seva clara voluntat de “rebre viatgers intel·ligents a la recerca d'informació”. Però es negava rotundament a les “visites intrusives de mera curiositat, sovint fetes sense cap altra motiu que recollir les seves opinions per després tergiversar-les i lliurar-les a la premsa, que només servien per exposar-la a l'animadversió”.

Sobre aquest tema es va allargar amb molta energia i de manera animada: afirmà que el seu objectiu havia estat que la seva retirada a l'Orient pogués ser beneficiosa per al seu país, ja que conciliava les tribus àrabs, havia obert el camí a Palmira i esperava que hagués permès als futurs viatgers investigar amb seguretat tots els llocs antics i monuments interessants. Explicà que “encara es conserven fragments de ciència oblidats en racons remots de l'Orient i molts investigadors filosòfics, dels extrems més allunyats de Pèrsia i l'Índia es dediquen precisament a viatjar de forma laboriosa per difondre coneixement”. Però els seus plans havien estat frustrats per aquella gent a la que volia beneficia i per diversos motius havia estat assetjada per viatgers de totes les nacions europees. Alguns havien intentat enganyar-la fingint que donaven suport als seus punts de vista i altres la consideraven influenciada per alguna il·lusió visionària:

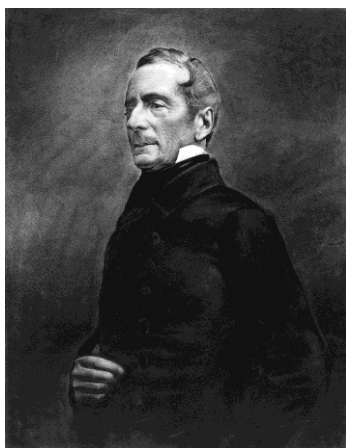
La seva casa havia estat considerada com un hospici privilegiat per tots els rodamons de la regió, la seva intimitat s'havia violentat, es va abusar de la seva liberalitat i confiança i finalment es sentí obligada, en defensa pròpia, a tancar la porta.

Hester parlà posteriorment de la situació política a Síria i les possibles revolucions que estaven per venir, que canviarien completament el destí d'aquelles contrades. Elogià el poble drus i de les seves dificultats per viure dignament front els opressors turcs. També comentà amb gran sentiment la calamitat que visqué la seva llar l'any 1828 quan una “febre contagiosa” afectà tots els seus servents, uns divuit o vint en aquells moments, “i el terror aviat els va fer incapaços de tenir cura els uns dels altres. Per tant, el deure de cuidar-los recaigué en Lady Hester i en la pobre senyoreta Williams”.

Hogg explicava que Hester s'havia posat molt malalta,

amb un estat d'insensibilitat desesperada, del qual probablement mai s'hauria recuperat si no hagués estat per l'ajut d'una dona vídua, agraïda pels favors que Hester li havia fet en diverses ocasions. La bona dona cregué que no hi havia esperança però decidí quedar-se amb ella fins el darrer moment. Amb el fi de contribuir al seu benestar li humitejà els llavis i en percebre que encara podia deglutir, li subministrà brou i llet i la seguí cuidant fins que es restablí. Malauradament, durant aquesta epidèmia va morir la senyoreta Williams, el seu administrador, que era un servent molt fidel i valorat, i altres membres inferiors de la seva llar. Aclaparada per l'afflicció, la convalescència de Lady Hester va ser lenta i tediosa, i no va recuperar mai més la seva antiga vivacitat ni l'aparença saludable.

Poc després de la visita de Hogg, a la tardor del mateix any 1832, es produí l'arribada d'Alphonse de Lamartine, poeta, escriptor i polític francès. Ell havia renunciat a la seva feina a l'ambaixada francesa de Nàpols i entre 1832 i 1833 emprengué un viatge a l'Orient acompanyat de la seva família i d'un grup d'amics, en el qual visità Grècia, Líban i els llocs sants del cristianisme, amb la intenció de reafirmar les seves creences religioses³³. Les seves experiències les escrigué en un obra que tingué molt èxit, *Souvenirs, impressions, pensées et paysages pendant un voyage en Orient (1832-1833)*, coneguda simplement com *Voyage en Orient*.

Retrat d'Alphonse de Lamartine.

Lamartine explicava que Hester es negava a comunicar-se amb anglesos, amb dones i amb els mateixos membres de la seva família. No tenia cap carta de presentació i per tant tenia poques esperances de ser acceptat. Però sabent que ella mantenia relacions llunyanes amb els àrabs de Palestina i Mesopotàmia, i que una recomanació seva a aquestes tribus podria ser-li molt útil per als seus futurs viatges, decidí enviar-li una carta sol·licitant permís per visitar-la.

El dia 30 de setembre, per a la seva sorpresa, el metge de Hester li lliurà personalment la resposta i el convidà a acompanyar-lo a Djoun, “la residència d'aquesta extraordinària dona”. Al dia següent, Lamartine, els seus amics el doctor Leonard i el Senyor Parseval, amb un servent i un guia, es dirigiren en cavall a la residència de Hester. Quan varen arribar els serviren dinar i a les tres de la tarda l'avisaren per veure a Hester, però només ell:

Vaig creuar un pati, un jardí, una glorieta amb plantes de gessamí, dos o tres passadissos foscos, i finalment un petit nen negre em va fer passar a l'estudi de Lady Esther.

Hi havia una foscor tan profunda que amb prou feines podia esbrinar els trets nobles, greus, suaus i majestuosos de la figura blanca que, amb un vestit oriental, es va aixecar del sofà i es va avançar, allargant-me la mà. Lady Esther té cinquanta anys i els trets que el pas del temps no poden alterar. La frescor, el color i la gràcia desapareixen amb la joventut; però quan la bellesa està en la forma mateixa, en la puresa de les línies, en la dignitat, en la majestuositat, en el pensament d'un rostre d'home o dona, la bellesa canvia en diferents moments de la vida però no desapareix. Portava al cap un turbant blanc i al front una franja de llana de color morat que queia a cada costat del cap fins

³³ Aquesta religiositat s'incrementà després de la mort de la seva filla Julie, de deu anys, que morí de tuberculosi pulmonar el 7 de desembre de 1832, dos mesos després de la trobada amb Hester. Julie ja venia malalta de França i semblava que s'havia recuperat força bé, però en només dos dies es complicà tot i morí en braços dels seus pares, que s'havien instal·lat en una casa de campanya per passar l'hivern als afores de Beirut. El cos de la noia fou embalsamat i enterrat a París més tard.

les espatlles. Un llarg mantó groc de caixmir i un immens vestit turc de seda blanca amb mànigues arrebossades embolcallava tota la seva persona en plecs simples i majestuosos; i només es podia percebre, a l'obertura d'aquesta primera túnica, una segona túnica persa amb mil flors que es pujava al coll i anava lligada per un grapat de perles. Aquest bell vestit oriental es completava amb unes botes turques de color marró groc, brodat en seda, que portava amb la llibertat i la gràcia de qui no ha portat altra cosa des de la seva joventut.

Hester li explicà que rebia pocs desconeguts, un o dos a l'any, però la carta de Lamartine li havia agrada i el volia conèixer, “una persona que com jo estima Déu, la natura i la solitud”, que les seves estrelles eren amigues i estarien d'acord en moltes coses:

Veig amb molt de gust que el meu pressentiment no m'enganyava, la vostra figura o el simple so de les vostres passes en creuar el passadís m'han mostrat prou de vos i no em puc penedir d'haver volgut veure-us. Seieu i xerrem, ja som amics.

Hester parlà de religió, de la importància de llegir les estrelles i de la propera arribada del Messies, “que encara no ha vingut, però no és gaire lluny, el veurem amb els nostres ulls i tot el món s'està preparant per a la seva presència!”. Li digué que ell aviat tornaria a casa, però que

Europa s'ha acabat, França només té una gran missió per complir i vos hi participeu, encara que no sé com, però us ho puc dir aquesta nit si voleu, quan miri les vostres estrelles. Ara mateix en veig algunes, una d'elles sens dubte és Mercuri, que aporta claredat i color a la intel·ligència i també a la parla, vos heu de ser poeta, es pot veure en els vostres ulls. Gràcies a Déu hi ha pocs homes que neixen sota més d'una estrella, pocs amb l'estrella que dona felicitat, i encara menys amb l'estrella que, encara que favorable, no estigi equilibrada per la influència maligna d'una estrella oposada. Vos, al contrari, en teniu diverses i totes estan en harmonia per servir-vos i ajudar-vos mútuament al vostre favor.

Llavors entrà un esclau negre i Hester li digué a Lamartine que tenia el sopar servit i es veuriem després, ella sempre menjava sola i només aliments frugals, amb això ja n'hi havia prou. Poc després el tornà a reclamar i ell la trobà fumant amb la pipa oriental, i el convidà a fumar. Seguiren parlant del mateix tema que abans,

el seu tema preferit, únic i misteriós d'aquesta extraordinària dona, maga moderna, que recorda els famosos mags de l'antiguitat! Però no, aquesta dona no està boja. La bogeria, que s'escriu amb línies molt evidents als ulls, no es percep en la seva bella i recta mirada. La bogeria sempre es mostra en la conversa, la cadena de la qual s'interromp involuntàriament per desviacions brusques, desordenades i excèntriques. La conversa de Lady Hester és elevada, mística, ennuvolada però sostinguda, enllaçada, encadenada i forta. Si hagués de pronunciar-me sobre ella, preferiria dir que es tracta d'una bogeria voluntària, estudiada i que es reconeix per si mateixa.

Després d'haver fumant diverses pipes i begut cafè cada quart d'hora, Hester li ensenyà el jardí, segons Lamartine “un dels jardins turcs més bonics que he vist mai a l'Orient”, i després les “dues magnífiques eugues àrabs, raça de primera qualitat i amb una rara perfecció de les formes. Hester li demanà que observés “l'euga sagrada” i li digué:

Mireu si la natura no ha aconseguit tot allò que hi ha escrit sobre l'euga que portarà el Messies! Estic veient efectivament en aquest bell animal un joc de la natura prou rar que fins i tot fa reflexionar a aquest poble mig bàrbar.

Lamartine l'observà detingudament i explicà que

l'euga té un defecte a les espatlles, una cavitat tan àmplia i tan profunda, imitant tan bé la forma d'una cadira turca, que es pot dir realment que, excepte els estreps, pot

muntar-se efectivament sense necessitat de la cadira artificial. A més, aquesta euga magnífica sembla acostumada a l'admiració i al respecte que li mostren Lady Stanhope i els seus esclaus, i a intuir la dignitat de la seva futura missió. Ningú no l'ha muntada mai i dos servents àrabs la cuiden i vigilen constantment. L'altra euga és blanca, i segons la meua opinió, és infinitament més bella i tampoc ningú no l'ha muntada.

Després tornaren a la sala d'abans i continuaren fumant en pipa i bevent cafè. Hester va parlar del seu oncle Pitt i de la seva vida política, però a ella ja no li interessava aquella època, n'estava decebuda, encara que mantenia una memòria privilegiada i recordava tots els detalls, també de persones que l'havien visitat molts anys enrere o la seva opinió sobre Napoleó. Finalment, la reunió es va donar per acabada, "amb un sincer lament" per part de Lamartine. Hester s'acomiadà d'ell tot dient:

Adéu, ens veurem més cops durant el vostre viatge, i més encara en altres viatges que ni teniu previstos en aquest moment. Aneu a descansar i recordeu que deixeu una amiga a les solituds del Líban.

El llibre de Lamartine sortí l'any 1835, i malgrat que parlà bé de Hester en les divuit pàgines on en feia referència, a ella no li agradà gens el que llegí, ja que "la meitat era invenció i l'altra meitat incorrecta". Segons digué, només varen conversar junts no més de cinc minuts, "però de tota manera cap viatger hauria de trair o explicar a la seva manera les meves converses"³⁴. Lamartine havia escrit que

la gent que havia acompanyat Hester des d'Europa havia mort o marxat i s'esvaïa l'amistat dels àrabs, que només es mantenia pels constants regals. Les relacions socials es varen fer menys freqüents i va caure en un complet aïllament, com la vaig trobar jo mateix: sense llibres, diaris ni cartes provinents d'Europa, envoltada només d'uns quants negrets, fills d'esclaus negres, i un cert nombre de pagesos de la rodalia que tenien cura del seu jardí, dels seus cavalls i de la seva seguretat personal.

Sembla ser que al principi, a Hester li va divertir el posat afectat i les peculiaritats de Lamartine, perquè sovint va recórrer a elles per cridar l'atenció:

Va pensar que faria un gran efecte quan va venir aquí però es va equivocar greument. Li vaig donar una carta perquè la lliurés a Abu Gosh, el xeic de Jaffa, qui el va rebre molt bé. Però quan parlà sobre ell mateix i digué que era un home fantàstic, Abu li respongué que això era degut a mi i no pas a ell, i llavors Lamartine li mostrà el màxim honor. Imagineu-lo baixant del seu cavall una dotzena de vegades per fer un petó al seu gosset o treure'l de la caixa de transport per alimentar-lo, aquí mateix, de camí a Beirut... els mulers i els seus servents el consideraven un complet ximplet.

Hester no li perdonava que hagués deixat lliure el seu gosset mentre parlava amb ella o que es colpegés la bota amb el fuet. Li van irritar especialment les seves maneres descarades i vulgars de "gentilhome francès", ja que tingué la gosadia de tractar-la com a un igual.

---

³⁴ Efectivament, Hester tenia raó ja que Lamartine va cometre nombrosos errors, sobretot al principi del seu escrit, on feia un apunt biogràfic de la vida de Hester. Per exemple, deia que ella havia passat uns anys a Constantinoble, quan només havien estat dotze mesos; que embarcà a Síria en un vaixell que transportava "els seus tresors i valors immensos en joies i regals de tota mena", cosa totalment falsa ja que Hester no tenia moltes possessions; o que després del naufragi davant l'illa de Rodas, "Hester tornà a Malta i d'allà a Anglaterra, on recollí les restes de la seva fortuna, vengué part de les seves propietats i carregà un segon vaixell amb riqueses i regals i tornà a Síria, a Latakia, l'antiga Laodicea, entre Trípoli i Alexandretta". Hester mai va tornar a Anglaterra i després del naufragi es quedà a Rodes i poc després anà a Alexandria. Realment, Lamartine inventà tot allò que no sabia o que no havia entès.

Dos gravats de Hester Stanhope.
Data i autors desconeguts.

L'any 1831, quan l'Imperi Otomà ja havia perdut Grècia i s'havia dissolt el cos dels geníssers, Muhàmmad Alí, el paixà i governador d'Egipte, decidí passar a l'ofensiva contra els turcs. A més, tenia l'excusa que Abdallah, el valí d'Acre, havia acceptat en el seu territori a sis mil

camperols egipcis que fugien del reclutament forçós i calia capturar-los sobrepassant la frontera siriana. Durant la tardor de 1832, les forces del general Ibrahim paixà, fill de Muhàmmad Alí, assolaren tota Síria amb tropes mercenàries i a Sidó es patí especialment una gran repressió i molts demanaren la protecció de Hester per acollir-los a casa seva.

El paixà Baixir es posà del costat de Muhàmmad Alí i s'enfrontà al paixà Uthman de Trípoli, participà en la marxa contra Damasc, ajudà la intendència egípcia i protegí la seva rereguarda fins Alep. Finalment, Ibrahim paixà derrotà les forces locals dels paixàs de Trípoli i Alep, posà setge a Acre el 3 de novembre de 1831 i la ciutat caigué el 27 de maig de l'any següent³⁵.

En aquell moment, alguns caps otomans es dirigiren a Djoun per refugiar-se i portaren amb ells les seves dones, a qui Hester els regalà roba, encara que seria una font de conflicte ja que entre elles es produïen fortes baralles per aconseguir les millors peces. Finalment varen marxar tots excepte un grupat de soldats albanesos que també havien buscat la seva protecció i es quedaren amb ella durant uns anys. Quan el paixà Baixir li reclamà el retorn dels soldats ella s'hi negà i li respongué "vine tu a buscar-los!", i la cosa quedà així, encara que fortament enemistada amb el paixà de qui havia estat tant amiga.

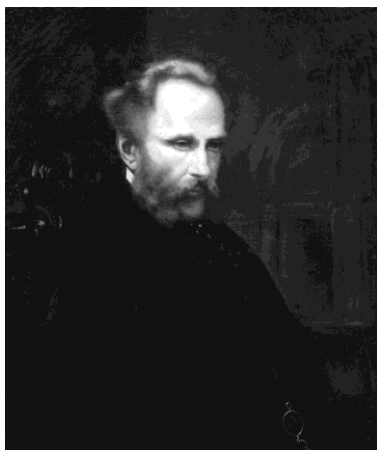
L'exèrcit egipci es dirigí vers Anatòlia, on guanyà la batalla de Konya contra les tropes otomanes el 21 de desembre del mateix any. Els turcs acceptaren l'ajut que oferia Rússia per intervenir en el conflicte i el 1833 es signà el tractat de pau de Lütahy, pel qual s'establí la retirada de les tropes egípcies d'Anatòlia, s'annexionava Acre, Damasc, Alep i Adana i Ibrahim es convertia en valí de Síria. Un cop acabada la guerra, i en agraïment als serveis prestats per Baixir, Muhàmmad Alí reconegué els antics privilegis libanesos i es comprometé a no interferir en els seus afers interns.

Aquesta derrota dels turcs tingué conseqüències per a Hester, ja que varen afectar a Hassan el-Logmagi, un antic pescador d'esponges. Ell era el proveïdor, emissari i factotum de Sidó i durant anys fou l'administrador de Hester. Totes les operacions amb la gent del país havien de passar per les seves mans i fins i tot el paixà Abdallah d'Acre el feu comandant dels seus creuers armats. Malgrat tenir poca educació i no saber llegir ni escriure, tenia una gran intel·ligència i era qui informava Hester sobre tot el que passava al país, la seva ret d'espies i emissaris era molt important. Amb la caiguda d'Acre a mans d'Ibrahim, Logmagi fou portat a Egipte encadenat i Hester perdé el seu valuós contacte.

L'any 1835, l'historiador i viatger anglès Alexander Kinglake també visità Hester en l'extens viatge que realitzà per Àsia Menor, Síria, Palestina i Egipte. Les seves experiències les escriví

³⁵ Ibrahim millorà la tolerància cap als cristians maronites que vivien a la zona i se'ls permeté que fessin negocis comercials en les mateixes condicions que els demés, cosa que molestà les comunitats druses i musulmanes i sovintejaren les revoltes, sufocades amb la intervenció de l'exèrcit però que causà efectes desastrosos entre les dues comunitats. El comerç d'anglesos i francesos va ser permès, però se'ls va advertir que haurien d'adaptar-se a les lleis vigents del país.

en un llibre que tingué un gran èxit, *Eóthen; or Traces of travel brought home from the East*, publicat l'any 1844, gairebé deu anys després d'haver fet el viatge.

Retrat d'Alexander Kinglake.

En el capítol vuitè de la seva obra fa una llarga descripció de la trobada amb Hester. La mare de Kinglake l'havia conegut quan ella vivia amb la seva àvia, la comtessa de Chatham, a Burton Pynsent, i recordava “la intrèpida noia que muntava els seus amics els cavalls; i ara, per un estrany gir de la fortuna, era la sobirana de les tribus errants de l'Orient Mitjà”.

En arribar a Beirut, Kinglake descobrí que el tema preferit dels europeus i cristians sirians era Lady Hester Stanhope, que vivia en una serralada a una distància d'un dia de la ciutat:

Vaig sentir que la meua mare tindria un gran disgust en saber que estava a un dia de camí de la seva antiga amiga i no m'havia ofert a veure-la. Per tant, vaig enviar-li una carta comentant-li el nom de soltera de la meua mare, ja que es casà després que Hester marxés d'Anglaterra. La resposta va ser un convit molt amable lliurat per dos homes a cavall, que m'empastifaren de fang però mostraren un comportament tant ostentós que vaig pensar que portaven una carta del mateix diable o de l'àngel Miquel.

Kinglake confessava que el nom de Hester li va ser tan familiar en la seva infantesa com el de Robinson Crusoe:

Tots dos estaven associats a l'esperit d'aventura; però si bé la vida imaginada del marí naufrag mai no em va semblar del tot real, la història de la dominació anglesa sobre els àrabs sempre em va semblar fabulosa, les cartes acuradament atrevides de la reina del desert que vivia en tendes de campanya i regnava sobre els àrabs errants. Ara, a més, aquesta dona era reconeguda com un ésser inspirat per la gent de les muntanyes i es deia a sí mateixa que era més que una profeta.

Kinglake arribà a Djoun poc abans de la posta de sol, i de seguida veié el “convent de grans dimensions i diversos soldats albanesos amb aspecte ferotge que vigilaven tot el recinte. Aquest era el lloc on residia la fogosa néta de Chatham”. Hester el rebé però li digué que primer de tot calia reposar una mica i sopar, una cuina oriental que li semblà molt bona, “igual que el vi del Líban, que em va alegrar força”.

Acabat el sopar, el metge de Hester l'avisà que ella estaria encantada de rebre'l. Ja era fosc, plovia molt i Kinglake va quedar xop en passar pels patis oberts fins arribar a la seva cambra. Ella s'aixecà d'un sofà d'estil europeu, el saludà afectuosament i posà una cadira just davant del sofà, a dos metres de distància, i li digué que s'assegués:

El seu rostre era sorprenentment blanc³⁶, duia un turbant molt gran que semblava de caixmir, disposat com per tapar els seus cabells. El vestit, des del coll fins la cintura era de lli blanc i plecs solts, hi havia algun element de grandiositat en tota la seva figura.

Dues nenes, esclaves negres, portaren dues pipes d'aigua i cafè. Hester li preguntà en primer lloc per la seva mare i en particular sobre el seu matrimoni, però ràpidament va canviar la conversa, endinsant-se en

---

³⁶ Hester li comentà que era el consum de llet el que li donava la tonalitat de la pell, i que la llet era el seu únic menjar, per això la seva pell era tan blanca.

en esferes més elevades del pensament. Durant hores i hores, aquesta meravellosa dona blanca va pronunciar el seu discurs basat en gran part en els misteris sagrats i profans. També parlà més d'un cop sobre el període en que es "perdé" entre els àrabs i algunes de les circumstàncies que la van ajudar a obtenir influència amb les tribus errants, sobre tot en el viatge a Palmira.

Hester li explicà una anècdota que succeí al principi, quan la seva fama s'estenia entre la gent del desert:

Un dia marxava amb les forces de la tribu amb la que s'havia aliat i percebé que els homes es preparaven per lluitar. Quan ella els preguntà les raons d'aquella actitud, al principi no varen voler respondre-li, però finalment confessaren que s'havia declarat la guerra contra la seva tribu per haver acceptat la companyia d'una princesa anglesa infidel. El xeic li digué que la victòria enemiga seria absoluta però el seu codi d'honor no permetia renunciar a la seva promesa d'hospitalitat i no havia de témer res.

Hester no va voler quedar-se allà posant en risc els seus amics àrabs i decidí marxar cavalcant sola. El xeic li demanà que reconsiderés la seva decisió ja que els genets que desitjaven la seva mort remourien el desert fins trobar-la. Però ella no tingué por i seguí cavalcant durant hores sense amics ni seguidors, fins que a l'horitzó veié un grup nombrós de genets que s'aprovava ràpidament cap a ella. Es tractava de centenars de beduïns que cridaven ferotgement i semblava que amb intencions de matar-la amb les seves llances. Quan varen arribar davant d'ella, Hester es tragué el vel, aixecà el braç lentament i cridà ben fort que marxessin enrere. Ells ho varen fer immediatament, però no per por sinó per la duresa de la seva mirada. De repent, els crits amenaçadors d'abans es canviaren per crits d'alegria i d'admiració davant el coratge d'aquella dona i dispararen trets festius al voltant del seu cap.

En realitat, aquells homes pertanyien a la mateixa tribu que havia acollit a Hester i només havien muntat aquella escenificació per provar el seu valor. Aquella mateixa nit es preparà una gran festa en el desert on varen signar el pacte d'honor i germandat amb aquella dona que tan els havia impressionat³⁷.

Hester reconegué que no llegia llibres ni diaris, que confiava només en el sublim coneixement de les estrelles i es passava les nits comunicant-se amb "aquests mestres celestials". Va parlar amb gran menyspreu sobre la frivolitat i desconeixement profund dels europeus moderns, que no només desconeixien l'astrologia sinó que tampoc sabien res dels fenòmens habituals i quotidians produïts per "l'art màgic". Afegí també que Ibrahim paixà era un home atrevit i dolent i dominava algunes d'aquestes arts màgiques de manera perversa i les utilitzà en alguna batalla.

Explicà que la seva residència de Djoun havia estat afectada per una terrible malaltia i durant un temps va quedar completament deseparada, tots els seus ajudants varen fugir i la deixaren morir. Mentre estava sola, gairebé incapaç d'aixecar-se, els lladres s'emportaren els seus bens, inclús amb politges des del sostre per endur-se els objectes de valor massa voluminosos i que no passaven per les portes. Kinglake pensà que "semblaria que abans d'aquesta catàstrofe Lady Hester hauria estat rica i en possessió dels luxes orientals, ja que quan els caps de la força otomana es varen refugiar amb ella després de la caiguda d'Acre, van portar també les seves dones, i n'eren moltes".

La conversa tornà cap al tema religiós i Hester li anuncià que el Messies encara havia de venir i "es va esforçar per impressionar-me amb la vanitat i falsedat de totes les creences europees, així com amb la sensació de la seva pròpia grandesa espiritual". Poc després ja tractà de temes més mundans i criticà Lord Byron, que tanmateix la divertí per les "seves petites afectacions". Lamartine també va quedar retratat quan digué d'ell que es comportava amb un excés ridícul,

---

³⁷ Kinglake explicava que Hester referí tota aquesta anècdota amb molta gràcia i "inclús es posà el vel per que em pogués imaginar millor l'efecte que produí en revelar el seu rostre aterrorador".

“inclús en la manera de parlar, va ser un comportament minúscul, com fan els humils dandis anglesos”. Aquestes converses, o més aviat “discursos”, com els definí Kinglake, s’allargaren fins la mitjanit mentre fumaven de manera continuada.

L’endemà al matí, després d’esmorzar, Hester va voler rebre’l de nou, per sorpresa de Kinglake, ja que havia entès que ella descansava durant el dia i ara era poc més tard de migdia. Es tornà a asseure a la mateixa cadira de la nit anterior, i mentre tornaven a fumar, Hester li digué que

ahir vàrem estar parlant durant hores però encara no he sentit res de tots els meus vells amics; ara sí, explica'm alguna cosa de la teva estimada mare i de la teva germana. Mai vaig conèixer el teu pare ja que jo vaig marxar abans que la teva mare es casés.

Kinglake respongué però ràpidament ella va canviar de conversa i tornà a abordar “els temes més sublimes que he descrit”. Per la tarda va arribar a Djoun un viatger anglès que també havia conegut la família de Hester, i tots dos junts varen parlar amb ella fins la mitjanit, quan es donà per acabada la reunió i Kinglake s’acomiadà de la seva hostessa, marxaria a primera hora del matí.

Kinglake opinà que la creença de Hester en la supremacia del regne espiritual,

suggeria sens dubte un orgull ferotge i desordenat que pot semblar-se més a la demència, però estic segur que la ment d’aquesta dona és massa forta com per ser superada per la bogeria. En quant a la fe d’aquesta dama per l’astrologia i la ciència màgica no crec que això impliqui cap aberració de l’intel·lecte. Ella creu aquestes coses en comú amb tots aquells que l’envolten, ja que rarament parla amb ningú fora dels vells dervixos boixos, que reben la seva almoïna i fomenten les seves extravagàncies. Aquesta companyia i el costum de no llegir llibres ni diaris és prou suficient per fer-la una receptora fàcil de qualsevol història meravellosa³⁸.

El final de Lady Stanhope

Hester escrigué una carta a Meryon l’agost de 1836 dient que sabia que el llibre de Lamartine, en quan es va publicar a Anglaterra, fou rebut amb una forta impressió:

Molta gent que no em coneixia personalment va tenir interès per investigar sobre els meus assumptes i oferir-me els seus serveis, però que això els ho era impedit. Una dona d’alt rang i amb molta fortuna, la baronessa de Fériat, que s’ha construït ella mateixa un palau en un lloc remot d’Amèrica del Nord, ha anunciat la seva intenció de passar la resta de la seva vida amb mi, ja que ha quedat impactada amb la meva situació i la meva conducta. Té gairebé la meva edat i fa uns trenta-set o trenta-vuit anys que malgrat no conèixer-me no podia deixar de pensar en mi de manera recurrent.

Per fi, informada pel llibre de Lamartine on pot trobar-me, ha pres aquesta extraordinària determinació; espero la seva arribada per la propera primavera, ara està posant en venda la seva gran propietat. Ella, igual que l’euga Lulú, es troben en la profecia. El noi sense pare també m’ha escrit i està viatjant pel planeta fins que el destí marqui el moment de la nostra trobada.

Segons Meryon, la baronessa de Fériat que Hester esperava a la primavera, representava als seus ulls “la dona d’un país llunyà de la profecia que havia de venir i prendre part de la missió”. Tanmateix no va arribar mai i segons el metge, es va tractar d’un frau, encara que no entenia els

---

³⁸ La presumpta bogeria de Hester fou un tema força estès, però en canvi, molts que la varen conèixer reconegueren que no era cert, no només els autors que apareixen en aquesta biografia sinó altres que tingueren relació amb ella, com el diplomàtic i viatger Lodoïs de Martin du Tyrac de Marcellus, l’oficial britànic a Síria Sir David Dundas, el missioner a Palestina Lewis Way, el polític Bertram Ashburnham, Vescomte de St. Asaph, o l’arqueòleg i polític Alexandre-Louis-Joseph, comte de Laborde.

motius “d’aquesta proposta tan extraordinària, ja que no podia guanyar res excepte, potser, notorietat, i l’amor a la notorietat porta a la gent a fer coses estranyes”. Meryon opinà que Hester s’ho havia cregut tot: que una dona desconeguda volgués anar a viure amb ella era el compliment de la profecia, una part del destí designat, i n’estava molt satisfeta. Fins i tot, Hester “es va plantejar buscar una casa per a ella, preparar-la i decorar-la amb ornaments relacionats amb un personatge musical, ja que semblava molt aficionada a la música i a les belles arts”. Sobre “el noi sense pare”, Meryon explicà que mai més es va tornar a mencionar, tot i que es va especular que es podia tractar de Napoléon-François-Joseph, duc de Reichstadt, el fill de l’emperador Napoleó, que tanmateix morí de tuberculosi l’any 1832 amb només vint-i-dos anys

La situació econòmica de Hester es deteriorava greument, els regals i presents que feia generosament a la població varen disminuir i algunes tribus s’oposaren a la seva presència. La majoria dels servidors que portà d’Europa havien mort o marxat a casa seva i va haver d’acomiar una bona part de la resta de criats. A més, Muhàmmad Alí, el paixà d’Egipte, tornà a declarar el servei militar obligatori i augmentà els impostos, també a tot el Líban, de manera que esclataren revoltes a partir de la tardor de 1837.

El doctor Meryon va respondre a la seva petició i arribà a Beirut el juliol de 1837, portant amb ell, contra els desitjos de Hester, la dona Eliza, la filla Eugenie i una criada. Això no agradà gens a Hester i no tingué cap escrúpol en dir-li-ho. Aquest cop no hi va haver cap recepció amable i com ella volia evitar tota fricció i discussió com havia passat sis anys abans, volgué que la família del metge estigués còmoda i li envià un dels seus servents per assistir-la, a més de mules per portar els equipatges, però viurien a Sidó i no pas a Djoun. Un terratrèmol havia ocorregut a la ciutat i les cases havien quedat malmeses i algunes enderrocades, i la primera nit que passaren al consolat francès un desertor s’havia introduït pel jardí i provocà l’alarma³⁹. Malgrat que els residents francesos els varen dir que no havia cap perill, el doctor Meryon es trobà al dia següent la seva família banyada en llàgrimes i exigint marxar immediatament d’aquell lloc. Finalment aconseguí que la família pogués residir a Mar Elias, on Hester havia viscut durant uns anys i on ara vivia una petita comunitat de francesos.

La salut de Hester no era bona, als seus seixanta anys li faltaven dents, tenia la visió limitada, l’esquena corbada i els ossos molt fràgils. Tenia sensació d’asfíxia, “com si la mà li premés la gola”, feia temps que patia tos crònica, que es reduïa durant els mesos d’estiu i tornava amb violència a l’hivern. A partir d’octubre d’aquell any va haver d’estar-se al llit i això s’allargà fins el març següent i per aquest motiu va deixar de rebre visitants. Dos mesos després de la seva arribada, la senyora Meryon es negà a seguir vivint a Mar Elias. Hester no va voler proporcionar-li una casa a Dar Joon, més a prop, on el seu marit pogués passar les tardes amb ella. Estava clar que a Hester no li agradava aquella dona, però davant la insistència del metge es trobà una casa que va satisfer la senyora Meryon i el problema quedà resolt.

Un dels plaers més grans per a Hester era escoltar Meryon llegir en veu alta els llibres que ella li demanava, preferentment memòries de personatges que hagués conegut, i aprofitava per recordar escenes i amics antics i les anècdotes del passat, bones o dolentes. Tanmateix, la seva memòria

s’havia tornat cada cop més traïdora i confusa i era poc fiable; sovint donava noms equivocats, ajuntava diversos esdeveniments, els distorsionava i exagerava, o els ignorava. A més, la tos era molt violenta i incessant i amb prou feines podia parlar o escoltar les meves lectures, el seu esperit indomable començava a ressentir-se.

---

³⁹ A les quatre de la tarda de l’1 de gener de 1837 tingué lloc el gran terratrèmol de Galilea, un dels més importants que mai han assolat Palestina, amb una magnitud de 6,2-6,5 graus a l’escala de Richter, probablement més, i que es sentí fins a cinc-cents kilòmetres de distància. L’epicentre es produí a la ciutat de Safed, prop del llac Tiberíades, a l’actual Israel, que va quedar gairebé destruïda, igual que altres disset poblacions, amb un nombre de víctimes que rondaria les cinc mil persones. El motiu principal d’aquesta tragèdia va ser que les cases eren molt poc resistents i en molts casos s’havien construït en turons o en terres inestables on anteriorment ja s’havien produït esllavissades. Al Líban, l’impacte fou relativament lleu a Beirut, però a Sidó els danys varen ser molt considerables.

Els seus creditors eren cada cop més nombrosos i alguns d'ells van ordenar els seus agents de Londres que sol·licitessin un recurs d'atenció davant el Tribunal d'Equitat i es decidís reservar la seva pensió, o almenys una part considerable, per liquidar els deutes. Això no ho havia permès el secretari d'Afers Externs Arthur Wellesley, duc de Wellington. Però el seu successor al càrrec a partir de 1835, Henry John Temple, 3er vescomte de Palmerston, en contacte amb el Coronel Campbell, el cònsol anglès a Beirut, escrigué el gener de 1838 a Hester dient-li que la seva pensió quedaria suspesa tret que ella acordés els pagaments amb els creditors.

Aquesta “impertinència a Pitt”, segons ho interpretà Hester, va fer que no respongués directament a Palmerston sinó que dirigís una carta indignada a la pròpia reina d'Anglaterra al febrer de 1838:

Sa Majestat em permetrà dir-li que no pot haver res més impactant per a un sobirà que donar ordres sense haver examinat la justificació i l'abast, i per tant, tractar així a una persona de la família que serví fidelment el país i la casa de Hannover. No s'ha fet cap investigació sobre els deutes que se m'atribueixen, i crec que no és necessari estendre'm més en aquest assumpte. En permetre que la pensió acordada pel vostre august avi em sigui retinguda per la força, jo renunciaré a ella de bon grat pel pagament de les meves deutes, així com també renunciaré a la pertinença com a subjecte britànic i la servitud que això implica.

Pel que fa a Campbell, el cònsol anglès, Hester li digué que mereixia morir

per haver apartat de la reina i del seu país una persona que tots, grans i petits, reconeixen que ha posat el nom dels anglesos a l'Orient en el lloc més alt, més que qualsevol altre ho hagi fet mai, a més d'haver fet recerques filosòfiques de tot tipus per a benefici general de la humanitat.

En quan s'acostà la primavera, la salut de Hester millorà ràpidament. La tos disminuï, la vitalitat tornà, s'alliberà del llarg tancament a la seva habitació i sortí novament al jardí, que ja estava completament florit. En aquest moment rebé una carta del príncep alemany Hermann von Pückler Muskau, que acabava d'arribar a Sidó i li demanava audiència, seria un dels darrers visitants que rebé a Djoun. Hester acceptà la proposta, el príncep era un home conegut, dedicat a escriure sobre viatges i esperava que l'ajudés a presentar el seu cas davant el món, malgrat que vacil·là degut al seu cansament habitual i a la qüestió de les despeses.

El príncep passà vuit dies amb Hester i detallà la seva visita en el cinquè volum de *Briefwechsel und Tagebücher des Fürsten Hermann von Pückler-Muskau*⁴⁰. Hermann estava molt satisfet que Hester l'hagués rebut ja que no acceptava visites, i per exemple, ni el metge francès Antoine Clot (conegut com Clot Bey) ni el polític anglès John Bowring ho havien aconseguit.

El príncep arribà el 15 d'abril de 1838 acompanyat del seu seguici i portant tretze mules amb l'equipatge. Durant els dies que romangué a Djoun passava cada nit sis o vuit hores amb Hester i explicà que

podria omplir volums sencers sobre els temes d'aquestes converses. Després de cadascuna d'elles em sentia cada cop més atret per aquesta dona notable, que combinava el seu caràcter de ferro amb les creences infantils de les coses màgiques, amb un profund coneixement dels homes i del món i de vegades amb la ingenuïtat característica d'una persona jove. La seva memòria sobre els primers anys viscuts era realment meravellosa⁴¹.

---

⁴⁰ Aquestes cartes varen ser publicades l'any 1874, tres anys després de la mort de Pückler-Muskau.

⁴¹ Per la seva part, Hester considerà el príncep “frívol de pensament i de comportament”; i en un moment donat, quan ell parlava sobre qüestions d'Alemanya li va arribar a dir: “Príncep, crec que la vostra intel·ligència es troba a les tenebres!”.

Hester mostrà al príncep les seves dues eugues “sagrades” que tractava com si fossin reialeses, la que hauria de portar el Messies a Jerusalem i la seva pròpia. Pückler-Muskau explicà que

es troben força separades de l’edifici principal, en un estable amb un pati i un jardí. Estan guardades per dos esclaus negres que les cuiden amb molta cura i dos cops al dia els hi fan fer exercici. Acostumats a l’homenatge dels visitants privilegiats es comporten amb un cert aire altiu; estan ben formades i tenen molt bon aspecte, encara que massa grasses. La més sagrada de les dues, de color fosc, anomenada Layla, és la que ha de portar el Messies muntat a sobre, i ha estat molt venerada per molts dervixos. L’altra euga, la que hauria de portar a Lady Hester va prendre el nom de Lulu, és d’un color gris platejat, amb el cap i els ulls com una gasela. Un dia, l’euga del Messies em llepà la ma i Hester em veié com un elegit i intentà convèncer-me dels seus punts de vista, el proselitisme sembla inherent a la humanitat.

Retrat del Príncep Pückler Muskau.

El príncep preguntà Meryon quant de temps havia estat residint a Síria i quant temps tenia intenció de romandre. Ell li respongué que esperava tornar a casa aquell mateix estiu ja que estava bastant desgastat per la fatiga i les preocupacions. El príncep afegí: “Però segur que no deixareu la meva dama mentre estigui tan malalta, oi?”. Aquella pregunta va fer sentir una mica avergonyit el metge:

Què es pensarà de la meva deserció d’una dona malalta, privada de la seva pensió, atacada pels creditors, quan per primer cop es consideraria la meva estada com desinteressada? Per tant, vaig decidir que marxaria en un moment millor i vaig continuar llegint-

li les memòries de la coneguda novel·lista Charlotte Bury.

A finals de maig de 1838, Hester rebé la notícia que uns viatgers alemanys estaven en quarantena a Sidó per culpa de la pesta, custodiats per un cordó de soldats. Ella els envià una “humil ofrena”, un parell de cistelles amb xarops de rosa i violeta, llimones, etc, i la petició que li fessin saber què necessitaven. El baró de Buseck, un d’aquells alemanys, va demanar per carta que seria molt benvinguda la presència del seu metge ja que tenien confirmat un malalt. Hester demanà a Meryon que hi anés, però ell es va negar, tot dient que tenia por de la pesta i que aquells alemanys semblaven homes de rang i obtindrien fàcilment assistència mèdica a Sidó.

Hester es molestà amb el seu metge però aquest no volia cedir, fins que arribà una segona carta dels alemanys agraint el que ella els hi havia enviat i demanant de nou un metge. Però aquest cop la carta estava signada per Maximilian Joseph de Wittelsbach, duc de Baviera. Ara la situació ja havia canviat i Meryon es mostrà disposat a oferir el seus serveis, el duc era “un príncep de sang reial, cunyat del rei de Baviera”⁴². Hester envià el metge i a més una quantitat de pans, ja que els de Sidó no eren massa bons; té, una tetera, rom, brandi i altres coses que no es podien aconseguir a la ciutat.

Meryon va fer la seva visita professional i mantingué una entrevista amb el duc Maximilià. Va examinar el seu mameluc negre, llavors molt malalt. El metge del duc havia mort de pesta a Natzaret i es temia que aquest pobre negre s’hagués infectat. Meryon el reconegué a una distància no menor de cinc metres, però no va poder decidir si el cas era pesta o tifus. Posteriorment, un altra metge va ser cridat per pronunciar-se i confirmà que es tractava de tifus, de manera que la quarantena va quedar suspesa. El duc va voler agrair les atencions de Hester i demanà presentar-li presencialment els seus respectes. Tanmateix, quan el duc i la seva comitiva

⁴² El rei Ludwig I de Baviera era germanastre de Ludovica Wilhelmine, l’esposa de Maximilian.

arribaren a Djoun, Hester havia preparat tota la recepció però es trobava molt malalta, amb febre i un gran dolor al costat, no havia dormit en tota la nit i era impossible rebre'l. Maximilian lamentà aquella situació, tornà a Sidó i de seguida arribà un vaixell que els embarcà en direcció a Europa. La salut de Hester millorà dies després i encara va ser capaç de rebre tres visitants més, però cap d'ells els presentà ja a Meryon.

Llavors esclatà una formidable insurrecció dels drusos al Líban i el país es va omplir de bandits i desertors⁴³. Però Hester ja havia decidit prescindir dels serveis del metge i de la majoria de servents, els diners eren molt escassos. Meryon tenia previst marxar tan aviat com fos possible, encara que va admetre una gran reticència per deixar Hester "sense l'únic europeu prop seu, ni un sol servent del qual pogués dependre", i seria conscient de com seria jutjada la seva conducta. Però Hester estava disposada a quedar-se sola i insistí en la marxa del metge, tot sabent que s'hauria d'enfrontar al món sense cap amic, sense diners i amb una guerra entre els drusos i el paixà. La seva salut havia millorat, la febre desapareguda i la tos més suau, com sempre succeïa en els mesos d'estiu. Meryon sabia prou bé que vindria un nou hivern i un parell de mesos abans de marxar escrigué que "Hester està salvada per aquest any; el que passi després és a les mans de Déu".

Hester no va perdre el temps i escrigué diverses cartes perquè Meryon les portés a Anglaterra, era una de les darreres oportunitats que tenia per dictar-les, li resultava difícil i dolorós escriure. Finalment, el 6 d'agost de 1838 Meryon s'acomiadà de Hester acompanyat de la seva dona i la filla, que es posaren a plorar de pena malgrat no haver-se vist en cap moment durant els quinze mesos que romangueren allà.

Probablement, la darrera carta que Hester escrigué fou el 6 de juny de 1839, dirigida a un dels seus pocs amics, el polític Charles Philip Yorke, en aquell moment ja 4rt comte de Hardwicke, que l'havia visitada a Djoun l'any 1824, i era la resposta a una carta que ell li havia enviat. Hester li digué que no tornaria a Anglaterra ni encadenada i que no insistís més en aquest tema. Es queixava de la seva situació econòmica i com de malament l'havien tractat al seu país, "homes que s'han convertit en vils bèsties, insensibles i desinteressades". Comentava que el 5 de juliol havia de recollir els endarreriments de la seva pensió i pagaria a un amic turc que li havia fiat diners i sempre s'havia interessat per ella. S'acomiadava dient que no tenia cap retret per fer-se, i que havia anat més enllà del que mai s'hagués pogut imaginar,

però aquesta és la meua naturalesa, una naturalesa feliç que pot pensar en tot tret de l'insult. He estat tractada com una delinqüent, però Déu és fantàstic! Quan tingui força meditat el meu futur us ho faré saber, però ara no vull molestar-vos ni avorrir-vos.

Un parell de setmanes més tard, el 23 de juny de 1839, morí Hester. Havia estat malalta durant els mesos anteriors i el seu estat s'agreujà tres dies abans, sense rebre cap tipus d'assistència mèdica i a mercè dels pocs assistents que li quedaven. Niven Moore, el cònsol de Beirut, escrigué a Lord Stanhope el 26 de juny per notificar-li la mort de la seva germanastra i que havia pres les gestions necessàries pel seu funeral:

Hester no va tenir cap assistent mèdic europeu durant el temps de la seva malaltia i morí sola. El dia 21 va notificar-nos que necessitava ajut mèdic, però el missatger va arribar quan ella ja havia mort. Vaig voler obtenir un certificat sobre la causa de la defunció però cap metge em va poder acompanyar a Djoun degut als nombrosos

---

⁴³ Les lluites entre egipcis i otomans continuaren fins la batalla de Nezib, a principis de 1839, que guanyaren els primers i posaren en fuga els turcs, que recularen fins Constantinoble. Els russos recolzaven el turcs, França donava suport al paixà egipci i Anglaterra negociava a favor dels otomans, tot intentant guanyar-se l'emir Baixir per a la seva causa.

Finalment, els drusos es varen revoltar de manera generalitzada contra els egipcis, i junt als otomans i els seus aliats (britànics, russos, prussians i austríacs), que havien enviat vaixells de guerra, aconseguiren derrotar Ibrahim paixà i proclamar governador del Líban a Baixir III. Baixir Xihab es rendí als britànics a Sidó i fou conduït en exili a Malta i després a Constantinoble, on morí l'any 1851.

pacients que tenien al seu càrrec⁴⁴. La rapidesa amb què es descomponen els cossos en aquest clima obligava a fer l'enterrament el més ràpid possible, i només unes hores després d'haver sabut la seva defunció em dirigí a Djoun amb Mr. Thomson, el missioner nord-americà que realitzaria el servei funerari⁴⁵.

Vàrem arribar a Djoun a les deu de la nit i després d'identificar el cos i veure que s'havia posat en un taüt, vaig decidir que l'enterrament es produiria sense demora. Seguint les indicacions que deixà la pròpia Hester, el cos havia de ser enterrat al jardí. Els servents que encara quedaven allà varen portar el cadàver fins la tomba seguits per Thomson i per mi mateix, i ell feu el servei funerari segons les normes de l'Església d'Anglaterra. Pel matí vaig buscar el seu testament, sense èxit, i vaig ordenar que es possessin totes les cartes i papers de Hester en caixes, que varen ser segellades oficialment. A més, el vicecònsol britànic de Sidó s'encarregà de la casa i dels efectes personals, de fer l'inventari de tots els estris domèstics, roba, mobiliari, etc., que romandran segellats fins que la vostra senyoria tingui el plaer de donar-me instruccions sobre les disposicions a prendre.

Els servents de Hester, homes i dones, eren vint-i-vuit en total, tots musulmans. Segons em varen explicar, la seva dama havia estat molt malalta en els tres darrers mesos, durant els quals no havia sortit de la casa per fer l'exercici habitual al jardí. El dia abans de morir ja va preveure que la seva vida no s'allargaria més i mantingué les seves facultats intactes fins el darrer moment. A falta d'un metge europeu vaig requerir l'opinió d'un de nadiu per explicar la causa de la seva mort. Ell ho va atribuir a una causa natural i a un general decaïment, molt creïble tenint en compte la seva edat avançada i l'aspecte tranquil i plàcid del cadàver, que feia pensar que no havia patit gens.

Moore explicà que els deutes de Hester podien ser d'unes 7.000 lliures i consistien principalment en pagarés per diners prestats. Els béns es composaven bàsicament del mobiliari domèstic, estimats en unes 400 lliures, encara que la valoració podia ser errònia ja que s'havia fet una examen ràpid. De joies no n'hi havia cap i només quedaven alguns articles com forquilles i culleres que havien estat relacionats en l'inventari general. La casa no era de propietat, per tant no calia taxar-ne el seu valor.

També hi havia cavalls, a més d'altres animals domèstics:

He ordenat que les serventes siguin acomiadades i es mantinguin alguns criats masculins amb la tasca de preservar els efectes i els protegeixin dels atacs de bandits. Seria necessari rebre instruccions sobre el manteniment dels cavalls i el salari dels servidors, ja que no sembla que existeixin fons per satisfer aquestes despeses.

El missioner nord-americà explicà que, efectivament, el cònsol decidí que el funeral havia de tenir lloc immediatament, era mitjanit:

Els servents varen portar el cadàver amb torxes i llanternes per poder passar pels camins sinuosos en direcció al jardí. Jo vaig agafar un camí equivocat i vaig estar vagant durant una estona per aquells laberints fins que vaig arribar al lloc correcte i vaig veure que de la tomba on havien de dipositar-se les despulles de Lady Hester treien un altre cos, sembla ser que era del general Loustaunau, o del seu fill, que havia

---

⁴⁴ És possible que Hester hagués mort degut a la tuberculosi.

⁴⁵ William McClure Thomson, nascut a Springdale (Ohio) l'any 1806, va ser un missioner protestant i arqueòleg que visqué vint-i-cinc anys en diversos indrets de la Síria otomana. L'any 1859 publicà la relació de les seves experiències en el llibre *The Land and the Book*, que obtingué un èxit immediat i on utilitzava les seves informacions com a mitjà per il·lustrar i il·luminar passatges de la Bíblia. El terratrèmol de Galilea de 1837 també va ser descrit en aquest llibre, ja que Thomson es trobava en aquella zona i detallà els danys i les tragèdies personals que presencià.

mort a Djoun⁴⁶. Traient els seus ossos, primer el cap, fou una imatge espantosa i sorprenent vista amb aquella llum tan escassa, que feia el meu servei religiós especialment desconcertant. Varem posar la bandera britànica sobre el taüt i la vàrem deixar sola en la seva glòria⁴⁷.

Pel matí, el cònsol i jo vàrem recórrer el local i examinarem trenta-cinc habitacions que ja havien estat segellades per evitar robatoris. Estaven plenes d'escombraries i una d'elles tenia fins a quaranta o cinquanta pots de petroli de fabricació francesa antics, buits i plens de pols; una altra estava plena de cadires àrabs, corcades i trencades, que havien pertangut a la seva guàrdia albanesa i ara es dedicaven a apilar medicaments; una altra estava plena de llibres i papers, principalment posats en caixes i cofres antics, segellats en espera de les accions legals. La munió de criats i servidors avars s'havien apropiat dels efectes més valuosos i es deia que un dels ciutadans més rics de Sidó havia guanyat diners en aquests robatoris.

Hester havia dit en una ocasió, quan es suposava que moriria de febres, que podia escoltar els seus servents obrint-li els cofres i robant-li el que hi havia dins. Quan es recuperà de la malaltia va fer fora tots aquests criats, però el nous varen ser tan cobdiciosos com els seus predecessors. Finalment, ella va morir i ells tingueren temps de treballar a la seva voluntat, res de valor escapà a la seva rapacitat. Quina mort! Sense cap assistent europeu, sense cap amic, home o dona, a la part alta d'aquesta trista muntanya. Aquesta va ser la fi de l'alegre i brillant neboda de Pitt, la que presidia els salons de l'esperit més alt d'Europa i estava familiaritzada amb les intrigues dels reis i dels gabinets. En el seu niu de la muntanya, tota sola, va saber mantenir tot allò que quedava dels seus dies de glòria amb un altíssim orgull i tossuda independència.

Els efectes de la llar de Djoun es vengueren i serviren per pagar el sou dels servents i altres deutes pendents. L'any 1807, abans de marxar d'Anglaterra, Hester havia fet una mena de testament i deixà tres caixes que contenien cartes i papers, una cafetera de plata, un corn daurat i alguna quincalla de valor insignificant. El llegat fou el següent, malgrat que no es pogué fer efectiu, bé perquè els objectes s'havien perdut, perquè no hi havia diners a lliurar o per que els destinataris havien mort:

Tota la meva fortuna materna la dono als meus germans Charles i James, i després al general Anderson; deixo la quantitat de 500 lliures a la meva criada Elizabeth Williams i també tots les meves granadures, amb aquestes excepcions: un medalló de perles amb cabells del senyor Pitt, per a la duquessa de Richmond; un regal del Cardenal duc de York pel duc de Richmond, i també per a ell una banya per posar pólvora que era del Sultà Tipu Sahib i que em va donar el meu oncle Pitt; el segell del difunt Lord Chatham als hereus del general Francisco de Miranda; el meu rellotge al senyor Howard i cinquanta guinees al senyor Murray, per que es compri una caixa de tabac d'or.

Definitivament, cap de les disposicions de Hester es pogué complir excepte la cafetera de plata pel general Anderson, l'únic supervivent. La duquessa de Cleveland, la neboda de Hester, explicava en el seu llibre que la resolució dels darrers assumptes resultà llarga i tediosa. Alguns creditors moriren durant la insurrecció dels drusos de l'any 1841 però creia que el seu pare, el germanastre de Hester, va acabar pagant tots els deutes.

---

⁴⁶ Con s'ha comentat anteriorment, es tractava de Jean-Baptiste Loustaunau, el fill del "profeta" Pierre Loustaunau i amant de Hester. Havia mort a Mar Elias i posteriorment fou enterrat per segona vegada a Djoun, segons la voluntat de Hester.

⁴⁷ A principis de 1988 es varen exhumar les restes de Hester Stanhope. La tomba havia estat profanada per lladres i només quedaven el crani i uns ossos, que foren enterrats el febrer de 1989 al petit cementiri britànic d'Abey, al sud de Beirut. Finalment, l'any 2004 es varen tornar a Djoun, a la seva tomba original.

Al voltant de l'any 1840, mentre el doctor Meryon estava acabant el redactat del seu llibre sobre les memòries de Hester, Lord Stanhope l'escriu preocupat per aquesta publicació:

Estic convençut, per tot el que sé de vostè, que us penediríeu profundament de ser l'instrument de fer públics els sentiments i les relacions dels amics de Lady Hester, la divulgació d'anècdotes familiars i dissensions domèstiques que haurien de seguir sent desconegudes per al món. Per tant, us prego que reflexioneu si és digne de la vostra rellevància professional i reputació comunicar públicament allò que només es va aprendre en la vostra relació confidencial de la vida privada de la nostra família.

La resposta del metge no es va fer esperar, encara que va ser més aviat pobre i trista. Declarà que tenia cinquanta-sis anys, una dona i una família a qui no podia oferir tot allò que la seva posició social mereixia. El sou que li havia pagat Hester havia estat tan escàs que no havia pogut estalviar res, però ella sempre havia expressat el desig que tingués una vida més fàcil. Havia passat els millors anys de la seva vida al seu servei i havia creuat la Mediterrània quatre vegades pel seu compte, "sempre guiat pel meu sentiment de devoció i afecció per a ella". Havia sacrificat totes les consideracions personals quan Hester va tenir necessitat i

ella mateixa havia reconegut les seves obligacions cap a mi de la manera més càlida i inclús per escrit. Com pot considerar-se impropri publicar aquestes converses privades? Jo no tinc intenció de ser culpable per negligir la meves obligacions professionals, sinó complir els desitjos de Lady Hester en escriure aquest llibre.

De tota manera, Meryon digué que com no volia causar dolor a la seva família, havia donat ordre de retardar la publicació. Lord Stanhope no es deixà influir pels seus arguments i respongué durament al doctor Meryon:

Tot i que no veig cap raó per dubtar que la meva germana Hester desitgés sincerament beneficiar qualsevol persona amb qui es sentís obligada, no tenia cap mitjà per fer-ho, com havia de ser evident per aquells que la varen conèixer. Respecte al vostre treball, vaig creure que era el meu deure protestar contra la seva publicació, i segueixo fent-ho, i se m'informa que algunes persones ho considerarien objectable en diversos aspectes. Vostè mateix jutjarà què serveix a la seva pròpia reputació i a la de la meva germana, però pel que respecta a que pugui imaginar que es tracta d'un negoci rendible, em reservo el dret de prendre les mesures que consideri necessàries si en aquesta obra s'ataca el bon nom o conducta de qualsevol persona i sigui necessària la seva rehabilitació.

Aquesta correspondència va tenir un bon efecte al principi i aconseguí retardar la publicació de l'obra. Finalment, les *Memoirs of the Lady Hester*, en tres volums, aparegueren al mercat l'any 1845 i gairebé tots els noms que surten a l'obra, força desordenada, barrejant temps i situacions, es varen substituir per inicials. En el prefaci, Meryon digué clarament que

suplico que, en els termes més explícits, sembli al lector que no he publicat res que Lady Hester no hagués volgut donar a conèixer. El meu objectiu ha estat retratar un personatge que no és apreciat degudament pel públic en general i no puc concebre cap altre mitjà millor per donar a conèixer les observacions sobre homes i coses que provenen de la seva pròpia boca.

L'any següent, Meryon publicaria una nova obra sobre Hester, també en tres volums, titulat *Travels of Lady Hester Stanhope*.

El 1843, el viatger irlandès Eliot Warburton va fer un recorregut per Grècia, Turquia, Síria, Palestina i Egipte, i escriu les seves experiències en el llibre de gran èxit *The Crescent and the Cross*, publicat l'any següent. En ell explicava que havia anat a Djoun i en va fer una breu descripció:

Els edificis que constituïen el palau oferien un aspecte dispers i complicat de descriure, els jardins, estables, dormitoris i sales d'audiència s'hi barrejaven estranyament. Les males herbes creixien per tot arreu entre les portes obertes i varem entrar a l'interior amb dificultat a través d'un embull de roses i gessamins. Aquí florien les flors del jardí i l'aigua corria per les fonts, però ara tota l'escena era d'una enorme desolació melancòlica.

Warburton i els amics amb qui viatjava varen sopar a l'apartament favorit de Hester:

El seu llit de mort era la nostra taula, el mobiliari el combustible i el seu nom la nostra conversa. Abans que s'acabés l'àpat, dos dels nostres companys s'havien adormit degut a la fatiga, els drusos s'havien retirat al seu poble i W., L., i jo mateix varem sortir al jardí a fumar, al costat de la tomba solitària de Lady Hester. A mitjanit ens varem estirar a terra, embolcallats en les nostres mantes, i varem somiar amb dames, tombes i profetes, fins que els nostres cavalls ens varen anunciar l'arribada de l'alba.

El següent visitant enregistrat de Djoun fou novament William Thomson, el missioner nord-americà que havia oficiat l'enterrament de Hester. Ho va fer divuit anys més tard, el 1857, i trobà que el lloc havia estat destruït intencionadament de forma completa:

El jardí amb els seus arbres i camins ombrejats plens de flors estan desapareguts i no queda cap habitació d'aquell gran establiment. No hi ha ni un gos, gat o sargantana que sembli alleujar tanta soledat. La tomba també està tristament canviada, abans estava al peu d'uns densos arbustos i coberta per moltes roses. Ara ja no hi queda cap vestigi i les pedres del sepulcre es mouen i es trenquen. No hi ha cap inscripció ni paraula en cap idioma i a menys que es protegeixi curosament, aviat es perdrà el darrer lloc de residència de la seva dama.

L'any 1881, quaranta dos anys després de morir Hester, el lloc fou visitat per un nebot net, Philip Stanhope, juntament amb la seva esposa, volien veure on havia viscut i mort la seva parenta. Explicava que en el poble de Dar Joon es veien moltes cases noves i els hi varen ensenyar diversos mobles dient que pertanyien a Hester, però excepte un servei de té d'argent que portava les seves inicials i que varen comprar, no hi havia res d'interès. Segons explicava,

l'antiga residència de Hester estava en un lloc molt degradat i totalment abandonat, però l'edifici principal, excepte el sostres, restava intacte i es podia rastrejar la peculiar disposició de les seves habitacions privades i les cambres per als servents. Al jardí es trobava la seva tomba en una condició molt ruïnosa, sense cap inscripció. Havíem pensat de col·locar-ne una a sobre, però no teníem res que es pogués conservar i varem abandonar la idea, no es podia erigir cap memorial permanent.

Finalment, catorze anys més tard, a l'hivern de 1895, el mateix Philip Stanhope i la seva dona acompanyaren la tia d'ell, Wilhelmina Stanhope, la duquesa de Cleveland, a veure Djoun. Ella ja tenia setanta sis anys i explicava que l'únic supervivent de l'època de Hester era Niven Moore, el cònsol que l'havia enterrat, un home ja molt vell que vivia a Londres. El cònsol general de Beirut els havia proporcionat cavalls i la comtessa viatjà amb una mena de palanquí "molt confortable, tapada per cortines i proveïda de coixins i un petit taulell".

Varem arribar a Djoun, construït en un fort pendent, amb vistes a la bonica vall regada pel riu Awali, plena de jardins i oliveres. Segons ens va dir el cònsol, era un lloc pròsper que havia duplicat la seva població des dels temps de Hester. Quan Philip vingué anys enrere la casa ja era una ruïna completa però el jardí s'havia mantingut. Ara tot havia desaparegut i el terreny el feia servir un pagès per plantar moreres i només queden algunes oliveres i tarongers. No es va poder determinar el lloc d'enterrament i un vell de la zona ens senyalà on creia que havia estat la seva tomba.

Wilhelmina Stanhope, Duquesa de Cleveland.

En el transcurs d'unes excavacions realitzades a Djoun l'any 1912 pel Superior General del Convent catòlic grec del "Sant Sauveur", es va descobrir l'esquelet de Lady Hester, tancat en un taüt de fusta que encara estava en bon estat de conservació. Ell mateix va ordenar la col·locació d'una làpida sobre la sepultura construïda on es creia que havia estat enterrada Hester.

Tomba de Lady Hester Stanhope

La marquesa de Cleveland acabava la biografia de Hester dient que

sempre havia desitjat veure Djoun i crec que fins i tot ha superat les meves expectatives. Sens dubte, és un lloc molt bonic i únic en alguns aspectes, però jo mai hi podria haver viscut, tan allunyat del món civilitzat. Mai vaig veure la meva pobra tia Hester. Ella marxà d'Anglaterra nou anys abans que jo hagués nascut i les nostres residències es trobaven a tres mil quilòmetres de distància. Fins i tot em temo que si hagués tingut l'oportunitat de visitar-la, no hauria consentit en rebre'm.

Tanmateix, sempre he sentit un gran interès pel seu fort i original caràcter, una càlida simpatia per les seves desgràcies i una profunda compassió per la seva trista sort. Ella que havia ajudat i fet amistat amb tanta gent, no va trobar ningú al costat quan més intensament ho necessità i morí sense ajut ni consol humà. Però qui podria dir que estava desapareguda i oblidada? Hi ha un gran Consolador que mai falla als afligits quan aquests el criden; i m'aventuraré a concloure aquesta obra amb les belles línies de Manzoni:

*Il Dio che atterra e suscita,
Che affanna e che consola,
Sulla deserta coltrice
Accanto a lei posò⁴⁸.*

⁴⁸ "El Déu que terroritza i enlaira, que angossa i consola, s'assí al seu costat en el desert llit de mort".

Aquest text correspon al final d'una composició lírica, *Il Cinque Maggio*, que Alessandro Manzoni escrigué l'any 1821, inspirat per la mort de Napoleó ocorreguda el 5 de maig del mateix any. Manzoni no es volia referir al significat històric de l'emperador francès sinó ressaltar la seva vessant humana: ell imaginà els darrers dies de Napoleó, a qui no menciona en cap moment: ell, que ho havia tingut tot a la vida, va acabar exiliat a l'illa de Santa Elena i quan morí restà sol, tot plegat força comparable a la vida de Hester, que admirava a Napoleó.